

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ Й НАУКИ УКРАЇНИ
Глухівський національний педагогічний університет імені
Олександра Довженка

Кафедра теорії і методики дошкільної освіти
МАГІСТЕРСЬКА РОБОТА
ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ АНГЛОМОВНОЇ
ЛЕКСИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ДІТЕЙ СТАРШОГО
ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ЗАСОБОМ ІГРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Виконала: Балашова Аліна Ігорівна
магістрантка спеціальності
012 Дошкільна освіта
ОПП Дошкільна освіта

Допущено до захисту
« » листопада 2023 р.

Науковий керівник:
к.п.н., старший викладач
Лисиця Віталіна Вячеславівна

Завідувачка кафедри
_____ **А. П. Дмитренко**
(підпис) (прізвище, ініціали)

Дата захисту: «...» грудня 2023 р.

Оцінка _____

Підписи членів ЕК:

Глухів – 2023

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ I. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ НАВЧАННЯ ДОШКІЛЬНИКІВ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ	8
1.1. Дослідження проблеми формування англомовної лексичної компетентності дітей дошкільного віку у наукових дослідженнях.....	8
1.2. Роль гри під час навчання англійської мови дітей дошкільного віку.....	15
1.3. Педагогічні умови формування англомовної лексичної компетентності дітей старшого дошкільного віку засобом ігрових технологій	19
Висновки до розділу 1.....	32
РОЗДІЛ II. РЕАЛІЗАЦІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ УМОВ ФОРМУВАННЯ АНГЛОМОВНОЇ ЛЕКСИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ЗАСОБОМ ІГРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ.....	35
2.1. Діагностичний інструментарій для визначення рівня англомовної лексичної компетентності в дітей старшого дошкільного віку.....	35
2.2. Система роботи з реалізації педагогічних умов формування англомовної лексичної компетентності дітей старшого дошкільного віку засобом ігрових технологій.....	39
Висновки до розділу 2.....	52
ВИСНОВКИ.....	54
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	57
ДОДАТКИ.....	61

ВСТУП

Актуальність навчання англійської мови дітей дошкільного віку сьогодні вже не викликає жодних сумнівів. Так само, як і неможливо заперечити значення іноземних мов у сфері як особистої так професійної комунікації людини. Важко уявити життя людини без знання іноземної мови, а тому існує постійний попит на професійних педагогів; затребуваними є курси англійської мови (як в дистанційному так і очному форматі), в мережі інтернет існує безліч можливостей і для самостійного вивчення іноземної мови.

Навчання іноземної мови є важливим засобом гармонійного розвитку особистості, формування її життєвої компетентності. Побудований правильно з дидактичного та лінгвістичного поглядів, процес навчання сприятиме реалізації змісту всіх сфер життєдіяльності дітей і має самостійне освітнє значення.

Євроінтеграційні процеси в Україні визначають основні тенденції розвитку і такої важливої освітньої ланки як дошкільна освіта. Навчання англійської мови можна розглядати як один із засобів виховання дітей дошкільного віку. Іноземна мова виступає водночас і предметом і засобом виховання і розкриває особистий потенціал, враховуючи індивідуальні особливості кожної дитини. У процесі навчання англійської мови формується вміння спілкуватись у межах комунікативного мінімуму.

І хоча всюди (телебачення, інтернет-ресурси, наукові журнали тощо) науковцями та педагогами-практиками акцентується увага на важливості знання іноземної мови (англійської), окреслюється проблематика між дошкільним навчанням та шкільним в розрізі навчання іноземної – допоки освітня лінія «Іноземна мова» входить до варіативного складнику стандарту дошкільної освіти. Цитуємо: «Освітній напрям «Мовлення дитини. Іноземна мова». Мовленнєва компетентність у сфері іноземної мови — це оперування дитиною на базовому рівні основами іншомовних фонетичних, лексичних і граматичних знань у процесі аудіювання, діалогічного та монологічного

мовлення. Емоційно-ціннісне ставлення: виявляє інтерес до іноземної мови як засобу комунікації; мотивована на цінність іншомовного спілкування з однолітками та дорослими. Свідомо демонструє позитивну (вербальну та/або невербальну) реакцію на присутність іноземної мови в докільлі. Проявляє почуття поваги до національної культури інших народів; дотримується мовленнєвого етикету під час спілкування іноземною мовою, зокрема притаманного народу-носію мови [4].

Проблема навчання іноземних мов є об'єктом пильної уваги науковців, педагогів, психологів та батьків. Про це свідчать численні дослідження у галузі раннього навчання англійської мови як українських (П. Бех, Н. Гальскова, Н. Клевченко, О. Коломінова, О. Першукова, С. Роман, Т. Шкваріна) так і зарубіжних (М. Біболетова, І. Верещагіна, Ф. Гопкінс, Е. Джонсон, К. Хастінгз) науковців.

Так, О. Дуткевич, зазначала, що дошкільне дитинство є початком фактичного становлення особистості, розвитку активності як чинника світопізнання, засвоєння соціального досвіду поколінь, видів і способів практичної діяльності. Саме завдяки питомим віковим особливостям цього вікового періоду – емоційній чутливості дітей, допитливості, здатності до наслідування, вразливості – створюються сприятливі умови для формування особистості як суб'єкта міжособистісних стосунків [7]. У період дошкільного дитинства дітям прищеплюються культура людських взаємин, вони вчаться взаємної поваги у спілкуванні та спільній діяльності, у них виробляється вміння дотримуватись простих норм співжиття, керуватись соціально значущими вартостями.

На думку О. Уланової, важливо, щоб заняття з іноземної мови не лише давали дітям нові знання, але й сприяли повноцінному розвитку і вихованню творчої особистості [18].

Вікові особливості дитини дошкільного віку, її мовного розвитку, специфіку цілей та змісту навчання іноземній мові, а також характер

професійної діяльності педагога досліджували Л. Виготський, І. Зимня, В. Давидов, А. Леонт'єв, Ш. Амонашвілі, З. Футерман.

Навчання іноземної мови в закладі дошкільної освіти Т. Шкваріна (доцент кафедри практики іноземних мов Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини) вважає засобом соціалізації дошкільника.

Науковці визначають, що вивчення іноземної мови з дошкільного віку дозволить забезпечити загальний психічний та мовленнєвий розвиток дитини як на рідній так і на іноземній мові; сформувати цілеспрямованість та активність; ігровий характер процесу навчання дозволить розкрити індивідуальні творчі можливості, сформувати навички спілкування, встановити невимушене спілкування (в контексті ситуації) і створити якісний стрибок у розвитку самооцінки (дитина виділяє себе як суб'єкта діяльності, як особистість). Дослідження педагогів і психологів засвідчують, що дітям дошкільного віку подобається іноземна мова – вони бажають познайомитися з життям країни, мову якої вони вивчають, з її народом та його духовними цінностями, що пов'язані з світом дитини. Передусім спрацьовує фактор новизни предмета і соціокультурної інформації, закладеної в ньому.

Мета нашої наукової роботи полягає у дослідженні педагогічних умов формування англомовної лексичної компетентності дітей старшого дошкільного віку засобом ігрових технологій і відповідно тема нашої наукової роботи – **«Педагогічні умови формування англомовної лексичної компетентності дітей старшого дошкільного віку засобом ігрових технологій».**

Мета дослідження – теоретично обґрунтувати педагогічні умови формування англомовної лексичної компетентності дітей старшого дошкільного віку засобом ігрових технологій й запропонувати систему роботи з перевірки їх ефективності.

Ми передбачаємо, що процес формування англomовної лексичної компетентності дітей старшого дошкільного віку засобом ігрових технологій реалізовуватиметься більш ефективно за таких педагогічних умов:

- *урахування вікових та індивідуальних особливостей дітей;*
- *формування позитивного ставлення в дітей до процесу навчання англійської мови;*
- *використання потенціалу ігрової діяльності у процесі формування англomовної лексичної компетентності дітей старшого дошкільного віку;*
- *створення англomовного середовища в групі.*

Відповідно до мети визначено такі завдання дослідження:

1. Здійснити аналіз вирішення проблеми формування англomовної лексичної компетентності дітей дошкільного віку в наукових дослідженнях в теорії і практиці.

2. Схарактеризувати гру як засіб навчання англійської мови дітей дошкільного віку.

3. Обґрунтувати педагогічні умови формування англomовної лексичної компетентності дітей старшого дошкільного віку засобом ігрових технологій.

4. Запропонувати діагностичний інструментарій для визначення рівня сформованості англomовної лексичної компетентності в дітей старшого дошкільного віку та запропонувати систему роботи з реалізації педагогічних умов формування англomовної лексичної компетентності дітей старшого дошкільного віку засобом ігрових технологій.

Об'єкт дослідження – процес формування англomовної лексичної компетентності дітей старшого дошкільного віку на заняттях з англійської мови.

Предмет дослідження – педагогічні умови формування англomовної лексичної компетентності дітей старшого дошкільного віку засобом ігрових технологій.

Для реалізації поставленої мети та вирішення визначених у роботі завдань використано комплекс взаємопов'язаних методів дослідження: теоретичних: аналіз, синтез, систематизація, узагальнення і порівняння проаналізованих теоретичних джерел із проблеми дослідження; моделювання з метою розроблення системи роботи з реалізації педагогічних умов формування англомовної лексичної компетентності дітей старшого дошкільного віку засобом ігрових технологій.

Наукова новизна дослідження полягає в теоретичному обґрунтуванні педагогічних умов формування англомовної лексичної компетентності дітей старшого дошкільного віку засобом ігрових технологій та розробці системи роботи з реалізації виокремлених умов.

Апробація. Аліна Балашова Ігрові технології навчання діалогічного мовлення старших дошкільників. *Матеріали Всеукраїнської онлайн-конференції з міжнародною участю «Стратегії та практика організації освітнього процесу в умовах невизначеності: нові виклики та перспективи реалізації»*, 30 травня 2023 року, м. Чернігів, С. 12

РОЗДІЛ I. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ НАВЧАННЯ ДОШКІЛЬНИКІВ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

1.1. Дослідження проблеми формування англомовної лексичної компетентності дітей дошкільного віку у наукових дослідженнях

Процес формування лексичної компетентності дітей дошкільного віку займає одну з пріоритетних ланок у системі навчання дітей іншомовному спілкуванню. Знання іноземної, а саме англійської мови, поєднується із знанням слів, а володіння мовою – з лексичними навичками, які і складають зміст іншомовної освіти. Навчання іноземної мови дошкільників в умовах нової парадигми дошкільної освіти спрямоване на створення умов для ранньої комунікативно-психологічної адаптації до нової мови і можливості її використання як засобу комунікації.

При оволодінні мовою як засобом спілкування зміст навчання полягає у формуванні у дітей комунікативної компетентності. Комунікативна компетентність інтегративна за своїм змістом. Вона складається з трьох головних видів компетенцій: мовленнєвої, мовної, соціокультурної, які у свою чергу також включають ряд компетенцій. Усі компоненти комунікативної компетентності тісно взаємозв'язані. Комунікативний підхід найбільшою мірою розкриває специфіку іноземної мови як навчального предмета у закладі дошкільної освіти. Цей підхід визначився внаслідок методичного осмислення наукових досягнень в галузі лінгвістики – теорії комунікативної лінгвістики і психології та теорії діяльності, що відображено в працях із психології та методики навчання іноземної мови: О. Леонт'єв, І. Зимня, Ю. Пассов, Г. Рогова та ін.. Реалізація комунікативного підходу в навчальному процесі з іноземної мови означає, що формування іншомовних мовленнєвих навичок і вмінь відбувається завдяки здійсненню з цією метою певної іншомовної мовленнєвої діяльності [27].

Формування мовної компетентності має сприяти оволодінню дітьми певним мінімумом мовних знань (фонетичних, лексичних, граматичних) та навичок оперування цими знаннями в мовленні.

Під лексичною компетентністю розуміємо лексичні знання, навички та вміння, які передбачають здатність до розпізнавання, розуміння і відтворення лексичного матеріалу у різних видах мовленнєвої діяльності: для дітей дошкільного віку в аудіюванні і говорінні.

Проблему формування іншомовної лексичної компетентності дітей дошкільного віку досліджували такі вчені, як: Т. Полонська, З. Футерман, О. Чернякова, Т. Шкваріна, Opal Dunn, Penny A. Freppon, Ellen McIntyre, M. Williams, Ji Yuhua (стратегія навчання із опорою на імітаційні здібності дитини, що реалізуються в роботі з базовими зразками висловлювань); Н. Імедадзе, С. Brumfit, A. Feunteun, J. Moon, R. Tongue, D. Vale (стратегія засвоєння мови у конкретно-практичній, зокрема пізнавальній діяльності дитини); І. Вронська (у процесі малювання); О. Бахталіна (у процесі засвоєння основ арифметики); О. Негневицька, О. Шахнарович, Т. Шкваріна (із використанням системи навчально-комунікативних ігор); О. Рейпольська (у різних за віковим складом групах); Н. Горлова (стратегія опори на встановлення емоційно-особистісного контакту між дорослим і дитиною при навчанні іноземної мови); О. Першукова (стратегія інтегрування навчання мов у краєзнавчу підготовку дитини).

Так, дослідники Д. Ельконін та М. Лісіна у своїх наукових працях розкривають особливості процесу формування навичок іншомовного спілкування, як різновиду мовленнєвої діяльності дітей дошкільного віку.

Про те, що в закладі дошкільної освіти існує можливість створення комунікативних ситуацій, максимально сприятливих для засвоєння дитиною іноземної мови стверджують О. Бахталіна, І. Вронська, Н. Імедадзе, О. Негневицька, О. Рейпольська, О. Шахнарович, Т. Шкваріна, С. Brumfit.

Суголосні міркування знаходимо у Р. Мартинової, С. Ніколаєвої, Є. Негневицької, Ю. Пассова, які зазначають, що навчання дітей дошкільного

віку іншомовному спілкуванню в закладах дошкільної освіти має бути спрямоване не на засвоєння якомога більшої кількості лексичних одиниць, а на виховання зацікавленості до іноземної мови та розвиток комунікативних навичок дитини.

Діалогічне мовлення як засіб формування іншомовної компетентності старших дошкільників досліджували: В. Бухбіндер, І. Зимня, Р. Мартинова, С. Ніколаєва, Ю. Пассов, В. Скалкін, Н. Склярєнко. Вчені наголошують на тому, що навички усного мовлення позитивно впливають на розвиток комунікативних умінь дошкільників [19].

Р. Мартинова, С. Ніколаєва, Є. Негневицька, Т. Шкваріна виділяють три базові етапи у навчанні англійського діалогічного мовлення дітей дошкільного віку: засвоєння дітьми діалогічних єдностей (діалогічна єдність – сукупність реплік, що характеризується структурною, інтонаційною та змістовою завершеністю); засвоєння мікродіалогів (мікродіалог розглядають як засіб вираження основних комунікативних завдань учасників спілкування); самостійне складання діалогів англійською (які складаються з 2-3 реплік) [24].

Погоджуємося з Є. Негневицькою, В. Скалкіним, Т. Шкваріною, що мовленнєва дія не може існувати без ситуації спілкування, тому вихователь на занятті з англійської мови повинен створити ситуацію спілкування, яка б спонукала дітей до мовлення. Такі ситуації називають мовленнєвими або комунікативними. Комунікативні ситуації – це ситуації мовного спілкування двох і більше людей. Вони завжди містять у собі стимул до мовлення [5], а комунікативно-мовленнєві ситуації – це динамічна система взаємодіючих факторів, які залучають людину до мовленнєвого спілкування і визначають її поведінку в межах одного акту спілкування (В. Скалкін) [17].

Отже, стислий аналіз наукових джерел свідчить про актуальність проблеми формування іншомовної лексичної компетентності старших дошкільників.

Одиницею навчання лексичного матеріалу на початковому етапі вивчення іноземної мови слугує лексична одиниця, а саме:

- окремі слова – cat, yellow, eat, winter;
- прості усталені словосполучення – look like, a lot of, let's start,;
- клішовані звороти – Good morning, How do you do! Who are you?

[22].

Упродовж 1-го року навчання (1-й рівень) діти засвоюють – 200-250 лексичних одиниць, за 2-й рік навчання опановують 350-500 лексичних одиниць (2-ий рівень).

Існують певні вимоги до відбору лексики, а саме:

- введення обмеженої кількості лексичних одиниць (2-4) і поступово до (5-7) та 2-4 зразки мовлення на одному занятті, залежно від вікової групи;
- відповідність тематиці занять;
- урахування фонетичної складності слів рівню розвитку артикуляційного апарату та сформованості мовленнєвих функцій;
- урахування сполучуваності лексичних одиниць та їх семантичної цінності.

Процес формування іншомовної лексичної компетентності у дітей дошкільного віку відбувається у три етапи:

1. Етап семантизації (ознайомлення) проходить під час навчально-ігрової проблемної ситуації. Робота над словом починається з визначення його значення, через показ предмета або дії, або через переклад лексичної одиниці. З метою формування мотивації до навчання створюється проблемна ігрова ситуація.

2. Етап активізації навчального матеріалу. На цьому етапі основним методом є ігрова діяльність. Важливо, щоб процес інтеріоризації передував використанню нових слів при побудові фраз.

3. Етап закріплення та автоматизації дій з вивченими лексичними одиницями. Основна його мета полягає в активному застосуванні слів в різних ситуаціях спілкування. На другому та третьому етапах опанування

дітьми новими словами, для ефективної організації роботи необхідно використовувати обґрунтовану систему тренувальних вправ.

Така система була створена О. Негневицькою і включає:

1. Пасивне розпізнавання нового слова. Сприйняття слів на слух.
2. Активне розпізнавання. Усвідомлене розпізнавання слів і вибір необхідного.
3. Відтворення слів з підказкою.
4. Відтворення без підказки.
5. Самостійно назвати предмет серед запропонованих.
6. Продукція без вибору (дитина називає всі предмети, відповідно до змісту гри). Подібні вправи в рамках тренування допомагають дітям оволодіти словом як засобом спілкування та забезпечують ігровий мотив для дітей [32].

Лексичні одиниці вводяться у межах вивчення тем, що визначені Освітньою програмою для дітей від 2 до 7 років Дитина відповідно до Базового компонента дошкільної освіти.

Наведемо приклади цікавих методів і способів введення і закріплення лексичних одиниць. Одним із широко вживаних методів навчання є Метод повної фізичної реакції (Total Physical Response — TPR). Метод TPR був розроблений у сімдесятих роках у США Дж. Ашером. Цей метод полягає у початковій реалізації простих, пізніше більш складних доручень вчителя, виконання яких вимагає руху, тобто участі цілого тіла. Таким чином активується не лише ліва, але й права півкуля головного мозку. Фізичний рух для дітей являється ефективним способом асоціювання значення слів із виконуваними діями, прискорюючи тим самим навчання.

Так, під час вивчення теми «Toys» педагог знайомить дітей 4-го року життя з лексичними одиницями: plane, doll, car, teddy, показуючи картки, а на закріплення використовує «Actions stories», де діти імітують певні дії за педагогом, і одночасно запам'ятовують слова і граматичні конструкції: fly your plane, drive your car, hug your teddy, kiss your doll (діти імітують дії); and

now in jumbled order (у іншому порядку): drive your car, kiss your doll, fly your plane, hug your teddy. А потім за дорученням вихователя діти знаходять уже знайомі на слух іграшки: show the plane, find the doll, where is the teddy? Show the car etc.

Існує декілька способів використання flashcards на закріплення лексичних одиниць з дітьми 5-6 років життя. Під час проведення занять з теми «Animals», де діти продовжують знайомитися з тваринами: cock, peacock, frog, hamster, parrot можна запропонувати наступні способи ідентифікації і упізнавання назв цих тварин:

1. «Fast way» (швидкий показ карток).
2. «Slowly-slowly way» (показ карток у повільному темпі, поступово відкриваючи всю картку).
3. «Memory game» (повторення назв усіх тварин із поступовим прибиранням якоїсь картки. Під час прибирання карток діти заплющують очі).
4. «Magic eyes» (картки стоять в ряд, забираємо по одній, діти мають сказати, яка тварина була на цьому місці).
5. «Who can fly?» Who can run? Who can swim? Who can jump? Who can go? Діти називають тварин, які на їх думку можуть літати, бігати, плавати, стрибати, ходити тощо.

6. «I thinking about one animal, try to guess» – It's green, small with big eyes, it can swim and jump. Who is it? – Діти повинні відгадати загадку, і по можливості придумати свою. Нестандартні ігри та вправи сприяють зацікавленню дітей, створюють умови невимушеного спілкування і покращують процес засвоєння матеріалу.

Отже, формування у дітей дошкільного віку іншомовної лексичної компетентності та вмінь усного англомовного спілкування забезпечується використанням системи вправ, що передбачає: поступове ускладнення матеріалу на одну мовну чи мовленнєву дозу; взаємопов'язане опанування нового матеріалу з раніше вивченим; систематичне повторення вже

знайомого навчального матеріалу для його міцного й повного засвоєння; відповідність навчального матеріалу певній навчальній темі; комплексне оволодіння фонетичним, лексичним і граматичним аспектами мовленнєвої діяльності; наявність слухових та зорових опор; обов'язковість ігрового компонента; комунікативну цінність вправ; відповідність ситуації спілкування; соціокультурну спрямованість навчального матеріалу; поєднання спілкування з іншими видами діяльності. Формування іншомовної лексичної компетентності дітей дошкільного віку – це важливе завдання в процесі навчання дітей усному англomовному спілкуванню.

Таким чином, дослідження з проблеми формування англomовної лексичної компетентності дітей дошкільного віку в науковому середовищі відображають значний інтерес до цього питання. Вони зосереджуються на різних аспектах цього процесу та способах його поліпшення: методи формування лексичної компетентності. Дослідження описують різні методи та стратегії, які ефективно сприяють розвитку словникового запасу у дітей дошкільного віку через ігрові технології, використання певних педагогічних підходів та програм.

Роль ігрових технологій у формуванні лексики. Багато досліджень розглядають вплив ігор на розвиток словникового запасу у дітей. Вони досліджують, які саме види ігор найбільш ефективно сприяють вивченню слів та їх запам'ятовуванню.

Адаптація методик дошкільного віку: Деякі дослідження присвячені розробці та адаптації методик та програм для формування лексичної компетентності саме для дітей дошкільного віку, враховуючи їх особливості та індивідуальний розвиток.

Вплив багатомовного середовища на розвиток мови. Дослідження вивчають, як наявність багатомовного середовища (знання різних мов) може впливати на формування лексичної компетентності у дошкільників.

Оцінка та моніторинг результативності: Важливою частиною досліджень є оцінка ефективності застосування методик та програм у

формуванні лексичної компетентності, а також виявлення можливостей для подальшого вдосконалення цього процесу.

Загалом, наукові дослідження акцентують увагу на важливості вивчення лексики в ранньому віці, використанні ігрових технологій для досягнення кращих результатів у формуванні лексичної компетентності та постійному удосконаленні методик навчання для оптимального розвитку мовленнєвих навичок у дітей дошкільного віку.

1.2. Роль гри під час навчання англійської мови дітей дошкільного віку

Гра як одне із дивовижних явищ людського життя приваблювала до себе увагу філософів і вчених усіх епох. Уже Платон вважав гру одним із корисних занять, а Арістотель вбачав у грі джерело душевної рівноваги, гармонії душі і тіла. У своїй «Поетиці» Арістотель відзначав користь словесних ігор для розвитку інтелекту.

Гра має багатовікову історію. Аналіз змісту ігор дітей різних народів і епох наводить на висновок, що гра виникла після праці й на її основі. Очевидно, тому в іграх дітей первісних людей відображена війна, полювання, землеробські процеси. Наслідуючи в грі діяльність дорослих, діти оволодівають найпростішими трудовими навичками і всім тим, що чекає їх у дорослому житті.

Попри різне бачення походження гри, філософи, психологи, мистецтвознавці одностайні в думці, що гра є соціальною потребою і виконує певні суспільні функції, передусім забезпечує передавання суспільного досвіду від одного покоління до іншого.

У наукових розвідках Німчука Г. Б. ми зустрічаємо наступні визначення гри: «... Гра – це:

- діяльність (тобто мовна);
- вмотивованість, відсутність примусу;

- індивідуалізована діяльність, глибоко особиста;
- навчання та виховання в колективі і через колектив;
- розвиток психічних функцій і можливостей;
- «вчення із захопленням».

У своїй роботі науковець також визначає основні цілі використання гри для вивчення іноземної мови:

- формування певних навичок;
- розвиток певних мовних умінь;
- навчання вміти спілкуватися;
- розвиток необхідних можливостей і психічних функцій;
- пізнання (у сфері становлення власної мови),
- запам'ятовування мовного матеріалу [25]

Що ж стосується дітей, гра для них перш за все – захоплююче заняття. Тим-то вона і приваблює педагогів, в тому числі і педагогів іноземної мови. У грі всі рівні. Вона доступна навіть слабким дітям. Більш того, слабка з мовної підготовки дитина може стати першою в грі. Почуття рівності, атмосфера захопленості і радості, відчуття посильності завдань – все це дає можливість дітям подолати сором'язливість, що заважає вживати в розмові англійську мову, і благотворно позначається на результатах навчання. Непомітно засвоюється мовний матеріал, а разом з тим виникає почуття задоволення [31].

Дитяча гра – поняття широкіше. Це і гра за ролями, коли дитина уявляє себе льотчиком, а стільці надзвуковим літаком, і ми присутні на невеликому домашньому спектаклі. Це і гра заздалегідь встановленими правилами, де між гравцями відбувається в тому чи іншому вигляді своєрідне змагання.

З точки зору змісту і механізму такої гри на занятті з іноземної мови, сюжет гри такого типу визначають правила. По ходу її вони отримують словесне оформлення. По суті, в кожній грі цього типу ми маємо справу з одним-двома мовними зразками, що повторюються багато разів. Тому з точки зору організації словесного матеріалу гра не що інше, як мовна вправа.

З іншого боку, гра є невеликою ситуацією, побудова якої нагадує драматичний твір зі своїм сюжетом, конфліктом і дійовими особами. В ході гри ситуація програється кілька разів і при цьому кожен раз в новому варіанті. Але разом з тим ситуація гри – ситуація реального життя. Реальність її визначається основною умовою гри – змаганням. Бажання перемогти мобілізує думку і енергію тих, що грають, створює атмосферу емоційної напруженості.

Таким чином, ми розглядаємо гру як ситуативно-варіативну вправу, де створюється можливість для багаторазового повторення мовного зразка в умовах, максимально наближених до реального мовного спілкування з властивими йому ознаками – емоційністю, спонтанністю, цілеспрямованістю мовної дії [21].

Основні вимоги до ігор:

- Гра повинна стимулювати мотивацію навчання, викликати у дитини інтерес і бажання добре виконати завдання; її слід проводити на основі ситуації, адекватної реальної ситуації спілкування.
- Гру потрібно добре підготувати з точки зору як змісту, так і форми, чітко організувати. Важливо, щоб діти були переконані в необхідності добре виконати ту або іншу задачу. Тільки за цієї умови їх мова буде природною й переконливою.
- Гра повинна бути прийнятою всією групою.
- Вона неодмінно проводиться в доброзичливій, творчій атмосфері, викликає у дітей відчуття задоволення, радості. Чим вільніше відчуває себе дитина у ході гри, тим ініціативніше буде в спілкуванні. З часом у неї з'явиться відчуття впевненості у своїх силах.
- Гра організовується таким чином, щоб діти могли в активному мовному спілкуванні з максимальною ефективністю використовувати мовний матеріал, який відпрацьовується.
- Дитина неодмінно вірить у гру, в її ефективність. Тільки за цієї умови зможе досягти добрих результатів.

- Велику значущість додає вміння педагога встановити контакт з дітьми. Створення сприятливої, доброзичливої атмосфери на занятті – дуже важливий чинник, значення якого важко переоцінити [28].

У навчальному процесі англійської мови гра може виконувати такі функції: навчальну, мотиваційно-збуджувальну, орієнтувальну, компенсаторну, виховну.

Навчальна функція означає, що гра виступає як особлива вправа, метою якої є оволодіння навичками і вміннями діалогічного мовлення в умовах міжособистісного спілкування.

Мотиваційно-збуджувальна функція виявляється у тому, що вона приводить у дію механізми мотивації. Як модель міжособистісного спілкування вона викликає потребу в ньому, стимулюючи інтерес дітей до участі в іншомовному спілкуванні.

Орієнтувальна функція виявляється в тому, що гра орієнтує дітей на планування власної мовленнєвої поведінки й передбачення поведінки співрозмовника, розвиває вміння оцінювати вчинки (свої та інших).

Компенсаторна функція означає, що гра дає змогу розв'язувати протиріччя, що виникають між потребою дитини виконати мовленнєву дію й неможливістю здійснити операції, що вимагає дія. Завдяки розширенню контексту діяльності дітей ураховується їх прагнення виглядати дорослими, задовольняються не здійснені раніше бажання.

Виховна функція реалізується завдяки тому, що через гру забезпечується всебічний вплив на дітей.

Таким чином, гра завжди була дивовижним явищем у людському житті і привертала увагу філософів, психологів, вчених різних епох. Її роль і значення в житті людини мають безмежну глибину і різноманітні аспекти.

Соціальний аспект. Гра відіграє важливу роль у соціалізації, вона допомагає дітям розвивати навички спілкування та співпраці, встановлювати взаємодію з оточуючими.

Пізнавальний аспект. Через гру діти вчаться, експериментують, вирішують проблеми та розвивають креативність та логічне мислення.

Фізіологічний аспект. Гра сприяє фізичному розвитку та координації рухів, покращує здоров'я і витривалість.

Психологічний аспект. Це інструмент самовираження та виявлення емоцій, вона допомагає вирішувати конфлікти, релаксувати та знімати стрес.

Культурний аспект. Гра є важливою складовою культури, вона передає цінності, традиції та навички через покоління.

Це лише кілька аспектів, які показують важливість гри в житті людини. Її роль не обмежується лише розвагою, але й відіграє ключову роль у формуванні особистості, соціальних взаємин та розвитку в різних сферах життя.

У межах нашого наукового дослідження зазначимо, що ігрова діяльність розвиває мовленнєві навички дітей та впливає на розвиток особистісних якостей дитини. Вона є провідним містком у методиці викладання англійської мови та сприяє формуванню позитивних якостей особистості, активної життєвої позиції дитини в колективі та суспільстві.

1.3. Педагогічні умови формування англомовної лексичної компетентності дітей старшого дошкільного віку засобом ігрових технологій

Будь-яка система успішно функціонує й розвивається за обов'язкового дотримання певних педагогічних умов. У педагогічних дослідженнях запропоновано різні тлумачення поняття «педагогічні умови», тому вважаємо за необхідне узагальнити формулювання. Педагогічні умови є компонентом педагогічної системи, який відображає сукупність можливостей навчального й матеріально-просторового середовища, впливає на особистісно-дієвий аспект цієї системи, забезпечуючи її ефективне функціонування та розвиток.

Ми виокремили такі педагогічні умови формування англomовної лексичної компетентності дітей старшого дошкільного віку засобом ігрових технологій:

- урахування вікових та індивідуальних особливостей дітей;
- формування позитивного ставлення в дітей до процесу навчання англійської мови;
- використання ігрових технологій в процесі навчання англійської мови дітей старшого дошкільного віку;
- створення англomовного середовища в групі.

Перша педагогічна умова – урахування вікових та індивідуальних особливостей дітей. Організація групи дітей дошкільного віку і проведення з ними занять із вивчення іноземної мови вимагає, щоб найперше враховувалися рівні і процеси розвитку кожної дитини. Упродовж п'ятого-шостого років життя у дитини відбуваються зміни у фізичному розвитку тіла, радикальних змін зазнає центральна нервова система, характер нервових процесів, тощо. Становлення органу зору в дітей в цей період вимагає якісного освітлення, контролю за позою дитини; підвищена вразливість слухового органу – причина швидкого зниження слуху і втоми дитини при шумах, гучній розмові. Отже, у цьому віці особливо відчувається перевага збудження над процесами гальмування, що при найменшому порушенні умов життя приводить до бурхливих емоційних реакцій. Це ускладнює процес формування системи навичок і умінь, робить цей процес повільним, вимагає від педагога терпіння й чуйності.

Для дитини дошкільного віку характерна сором'язливість, неспокійний стан у стосунках із малознайомими дорослими, хоча і проявляється зацікавленість у контактах із ними. Навіть до педагога, який тривалий час працює з малюками, одні діти виявляють інтерес, комунікативно активні, решта – замкнуті, відчужені, можуть обмежуватися лише шепотінням. Вербальне заохочення таких дітей до спілкування результатів не дає і ще більше ускладнює їх психічний стан.

Для дітей старшого дошкільного віку характерний зростаючий прояв активного відгуку на запропоновану дорослим діяльність, поступове формування здатності визначати мету діяльності. Здатність утримувати в пам'яті й реалізувати цю мету значно вища, коли є ігрова ситуація. У цьому віці у дітей лише починається розвиток довільного відтворення, а згодом і довільного запам'ятовування. Лише в умовах емоційно близької мотивації та осмислення за допомогою дорослих діти оволодівають окремими прийомами довільного запам'ятовування (повторення, елементарна систематизація матеріалу). Увага теж стає стійкішою. Але підвищена збудливість, знижена працездатність при кисневому голодуванні різко послаблюють стійкість уваги. Можливості довільної уваги в цьому віці ще надзвичайно обмежені, її розвиток має бути головним у роботі педагога.

Навчання дітей старшого дошкільного віку англійської мови сприяє тому, щоб цей вік став переломним у формуванні пізнавальної, вольової, емоційної сфер майбутнього школяра. Успіх цієї справи визначається тим, як буде враховуватися ступінь розвитку психічних процесів.

Мислення дитини відокремлюється від сприймання і водночас від практичної дії, стає відносно самостійним процесом. Залишаючись ще переважно наочно-образним, воно поступово робиться словесним, стає міркувальним. Однак мислення старших дошкільників ще конкретне та емоційне, діти дуже переживають за все, про що думають.

Однією з важливих передумов успішного навчання іноземної мови є рівень розвитку та врахування особливостей уваги дітей. Недарма К. Ушинський називав увагу тими єдиними дверима, через які дитина набуває знань. Увага старших дошкільників має свої особливості. Дітям легше зосереджуватись на конкретному навчальному матеріалі, який підкріплюється різними засобами унаочнення. Однак увага дітей ще нестійка. Тому на заняттях слід подбати про те, щоб ніщо не відволікало дітей від навчальної мети. Увага дітей тоді стійкіша, коли привабливіша робота, яку вони виконують [11].

Для оволодіння іноземною мовою вагоме значення має те, що в дітей цього віку досягається достатній рівень слухової та зорової уваги, але зорова увага актуалізується краще, ніж слухова. Низька концентрація уваги має спонукати вчителя дбати про зміну завдань, їхню різноманітність. Проте це не означає, що якщо більше різноманітних завдань буде на занятті, то краще. Тривалість певного виду роботи залежить від зацікавленості, тривалості зосередження на одному виді діяльності.

Отже, урахування вікових та індивідуальних особливостей дітей є однією з ключових педагогічних умов, яка має велике значення для успішного виховання та навчання. Діти на різних вікових етапах розвиваються по-різному і педагоги повинні бути ознайомлені з психологічними та фізіологічними особливостями кожного вікового періоду, щоб адаптувати методи навчання та підходи до специфіки розвитку дітей.

Кожна дитина унікальна і врахування її індивідуальних особливостей, потреб, темпу розвитку, стилів навчання та інтересів допомагає створити ефективне навчальне середовище. Завдяки урахуванню вікових та індивідуальних особливостей, педагоги можуть використовувати різноманітні підходи та методи навчання, щоб краще відповідати потребам кожної дитини.

Розуміння вікових та індивідуальних особливостей допомагає не лише ефективно навчати, але й стимулювати розвиток у всіх аспектах: фізичному, соціальному, емоційному та когнітивному.

Наступна умова – формування позитивного ставлення в дітей до процесу навчання англійської мови. Як і для будь-якої іншої справи, для вивчення англійської мови, дитині потрібна позитивна мотивація тобто бажання займатися, потреба у цьому, інтерес. Без неї усі зусилля батьків чи педагогів будуть приречені на невдачу: дитина або не вчитиметься, або вчитиметься лише для того, щоб її не карали, і в останньому випадку знання будуть поверхневі й швидко забуватимуться. Мотиваційна сфера дошкільника розвивається активно, формуються різні типи мотивів

поведінки, виникають нові, типові для дошкільного віку. Протягом дошкільного дитинства мотиви поведінки дитини суттєво змінюються. Молодший дошкільник, як і дитина раннього віку, здебільшого діє під впливом ситуативних почуттів і бажань, не усвідомлюючи того, що змушує його до певних вчинків. Більш усвідомленою є діяльність старшого дошкільника, що виявляється у його здатності пояснити, чому вчинив так, а не інакше [20]. На самому початку вивчення англійської мови в дітей висока мотивація. Багато дітей бачать при вивченні англійської мови, щось нове, проникнення в новий незнайомий світ. Словом майже в усіх є бажання вчити англійську мову. Але коли починається сам процес оволодіння англійською мовою відношення дітей може вкрай змінитися. Це може статися через неправильно організований процес навчання англійської мови з дітьми дошкільного віку. Для цього варто виділити необхідні вимоги до заняття з англійської мови на сучасному етапі.

Заняття повинне: мати сприятливий психологічний клімат для вивчення мови; плануватися з урахуванням комунікативної спрямованості, яка повинна проходити наскрізь в ході реалізації практичної мети навчання іноземної мови; викликати в дітей мотивацію вивчення англійської мови за рахунок залучення кожної дитини до активної мовленнєвої та розумової діяльності, торкаючись при цьому й емоційної сфери дитини; включати різноманітні ігри; передбачати зміну видів діяльності, щоб знімати втому та напругу; проводитися у нормальному (а не в уповільненому) темпі; використовувати наочні матеріали; використовувати нові інформаційні технології (мультимедійну дошку або проектор); використовувати музичний супровід, англомовні мультфільми тощо.

Найбільш ефективними методами формування мотивації навчання для дітей старшого дошкільного віку є: інтегровані заняття, ігрові технології. При проведенні заняття варто часто використовувати наочність, як засіб підвищення інтересу і один з прийомів формування мотивації. Наочність кожного виду виконує свої функції як засіб пізнання, ілюстрації думки,

розвитку спостережливості, кращого запам'ятовування матеріалу. Разом з наочністю високий результат дає технологія проведення інтерактивних занять із застосуванням мультимедійних технологій навчання. Одним з існуючої безлічі шляхів і засобів, вироблених практикою, для формування стійких пізнавальних інтересів і мотивів, є застосування в навчальному процесі інформаційних технологій. Використання інформаційних технологій дозволяє не тільки скоротити час на освоєння матеріалу, підвищити глибину і міцність знань, зняти напругу, індивідуалізувати і диференціювати процес навчання, стимулювати пізнавальну активність і самостійність, розвиток творчих здібностей людини, прививати навички дослідницької діяльності, формує пізнавальні і розвиваючі мотиви.

Інтернет створює унікальні можливості для вивчення іноземної мови, він створює природне мовне середовище. Особливість предмета «іноземна мова» полягає в тому, що навчати мовленнєвої діяльності можна лише в живому спілкуванні. Використовуючи інформаційні ресурси мережі Інтернет, можна, інтегруючи їх в освітній процес, більш ефективно вирішувати цілий ряд дидактичних завдань на занятті: удосконалювати вміння аудіювання на основі автентичних звукових текстів мережі Інтернет; поповнювати словниковий запас, як активної, так і пасивної лексики сучасної мови; формувати стійку мотивацію іншомовної діяльності.

Не менш важливим вважається залучення дітей до культурних цінностей народу-носія мови. У цих цілях велике значення мають автентичні матеріали, в тому числі мультфільми, казки. Перевагою яких є їх емоційний вплив на дітей [16].

Використання театралізованої діяльності на заняттях з англійської мови є ефективною та продуктивною формою навчання. Підготовка вистави – творча робота, яка сприяє виробленню навичок мовного спілкування дітей та розкриття їх індивідуальних творчих здібностей. Такий вид роботи активізує розумову та мовленнєву діяльність дітей, розвиває їх інтерес до вивчення англійської мови, служить кращому засвоєнню культури країни

досліджуваної мови, а також поглиблює знання мови, оскільки при цьому відбувається процес запам'ятовування лексики. Важливо те, що діти отримують задоволення від такого виду роботи.

Метод проектів здобуває останнім часом усе більше прихильників. Він спрямований на те, щоб розвинути активне самостійне мислення дитини й навчити її не просто запам'ятовувати й відтворювати знання, а вміти застосовувати їх на практиці. Головним результатом роботи над проектом має бути актуалізація наявних і придбання нових знань, навичок і вмінь і їх творче застосування в нових умовах.

Таким чином нестандартні заняття дозволяють урізноманітнювати форми й методи роботи, позбавлятися шаблонів, створюють умови для виховання творчих здібностей дітей, розширюють функції педагога, дають змогу враховувати специфіку певного матеріалу та індивідуальні особливості кожної дитини. Використання нестандартних форм занять сприяє формуванню пізнавальних інтересів дітей, вони безпосередньо беруть участь у процесі навчання [14].

Нетрадиційні заняття з іноземної мови є запорукою успішної мовної активності дітей, з їх допомогою вони долучаються до культури країн, мови яких вивчаються, а також розширюють знання про культурну спадщину рідної країни, що дозволяє їм брати активну участь у діалозі культур. Такі заняття дають можливість не тільки підняти інтерес дітей, але і розвивати їх творчу самостійність, навчати роботі з різними джерелами знань, формувати і удосконалювати комунікативні навички.

Отже, для того щоб дошкільнята по-справжньому включалися в навчання, потрібно, щоб завдання, що ставляться перед ними в ході навчальної діяльності, були не тільки зрозумілі, але і внутрішньо прийняті дитиною. Тому щоб досягти необхідного результату, потрібно використовувати різноманітні прийоми пізнавальних мотивів:

- бесіда: у вступному слові вихователь зацікавлює та окреслює коло питань, які розглядатимуться на заняттях;

- створення проблемної ситуації: питання, демонстрація експерименту, або подання до уваги дітей логічної суперечності;
- використання прийому «дивуй»: вихователь наводить дивні факти або майже неймовірні історії;
- використання творчих завдань: складання та вирішення кросвордів, загадок, віршів, дидактичних ігор;
- використання художньої та наукової літератури;
- використання засобів народної музики;
- перегляд дітьми розвиваючих мультфільмів.

Перед вихователями і батьками стоїть задача з формування і розвитку у дитини позитивної мотивації до навчальної діяльності, чим вищий рівень мотивації, чим більше чинників спонукають дитину до діяльності, тим більших результатів вона може досягти. Мотивація навчання відіграє важливу роль у становленні особистості, адже без неї неможлива ефективна навчальна діяльність та розвиток здатності дитини до самовдосконалення, саморозвитку, самоосвіти [3]

Педагогічна умова: використання потенціалу ігрової діяльності у процесі формування англомовної лексичної компетентності дітей старшого дошкільного віку передбачає застосування нових ігрових технологій, що сприятиме підвищенню мотивації навчання, кращому усвідомленню та засвоєнню навчального матеріалу, всебічному розвитку дитини як творчої особистості в процесі вивчення іноземної мови (англійської).

У методиці навчання іноземних мов гру, часто вживається «ігрові технології», розглядають як ситуативно-варіативну вправу, в якій створено можливість багаторазового повторення мовного матеріалу в умовах максимально наближених до реального мовленнєвого спілкування з властивими йому ознаками – емоційністю, спонтанністю, цілеспрямованістю мовленнєвої взаємодії.

Отже, ігрову технологію можна розглядати як системний засіб організації навчання, спрямований на оптимальну побудову освітнього

процесу та реалізацію його завдань. Він (засіб) заснований на особистісно орієнтованому та діяльнісному підходах, що забезпечує інтенсифікацію пізнавальної діяльності, генералізацію знань і вмінь дітей з метою їх використання в нестандартних умовах.

Поняття «ігрові педагогічні технології» включає досить велику групу методів і прийомів організації педагогічного процесу у формі різних педагогічних ігор. На відміну від ігор взагалі педагогічна гра має суттєвою ознакою – чітко поставленою метою навчання і відповідним їй педагогічним результатом, які можуть бути обґрунтовані, виділені в явному вигляді й характеризуються навчально-пізнавальної спрямованістю. Варто зазначити, що єдиного теоретичного підходу до уточнення понять «ігрова технологія», «ігрова методика» в вітчизняних науково-методичних джерелах не існує. Це унеможлиблює точне визначення і класифікацію педагогічних технологій, які використовуються у роботі з дошкільниками.

Так, наприклад, К. Крутій зазначає, що термін «ігрові технології» некоректно використовувати для пояснення ігрової діяльності дошкільників. Науковець вважає, що не можна захоплюватися підміною термінів один одним – «ігрові педагогічні технології», «ігрова діяльність», «ігрові методи та прийоми», «дидактична гра» – вони різні за змістом та застосуванням (Крутій, 2018). Найчастіше зустрічається думка, що ігрові педагогічні технології – це технології, в основу яких покладена педагогічна гра, як вид діяльності в умовах ситуацій, спрямованих на відтворення і засвоєння суспільного досвіду [26].

На думку Н. Гавриш, важливою умовою реалізації ігрових технологій є освітній простір. Власне, йдеться про єдине – умови, сприятливі для розвитку дитини, де вона сама особисто особистісно визначалася зі своїми пріоритетами, виборами, перевагами, інтересами і самовиражалася способами і засобами різних видів діяльності. Розвивальний простір і розвивальне середовище мають бути для цього максимально насиченими і багатоваріантними, щоб була можливість для вибору». В ідеалі приміщення

садочка повинно стати розвивальним простором – великою дослідницько-ігровою кімнатою для дітей. В Методичних рекомендаціях до оновленого Базового компоненту дошкільної освіти з метою розвитку ігрової компетентності дитини вихователям рекомендовано: збагачувати інформацію про різні ігрові ситуації та ігрові дії; організувати облік інтересів дітей групи (візуальний, змінний, як календар, щоб дитина чула запитання «що цікаво тобі сьогодні, як, з ким ти хочеш гратися»); щоденно вчити дітей гратися з іграшками, вводити нові іграшки та ретельно пояснювати, як ними грати; організовувати спостереження за іграми інших дошкільників; читати та обговорювати багато літературних творів; обговорювати мультфільми; розширювати тематику та збагачувати сюжети самодіяльних творчих ігор дітей; розігрувати казки; вигадувати спільно з дітьми сюжети казок і розігрувати їх; обігрувати персонажі та взаємодію одне з одним; вчити дітей планувати та розвивати ігрові ситуації, узгоджувати свої дії з діями дітей; практикувати ігрові провокації (навмисна зміна перебігу гри, ігрової ситуації); формувати мобільне (змінюване) предметно-ігрове розвивальне середовище; спільно створювати простір ігрової діяльності – від добору іграшки для гри до побудови ігрового поля (обладнання магазину, халабуда, кімната для ляльки); тренувати дітей брати на себе роль та поєднувати уявні й реальні рольові дії; підкреслювати радість від активності та цікавої гри з усіма; перетворювати повсякденну гру у святкове дійство, яке міцно закарбовується в пам'яті завдяки піднесеному, емоційно-ігровому забарвленню; використовувати будь-яку можливість дітям відчувати успіх, повірити у власні сили; підтримувати атмосферу радості та емоційного благополуччя ігрової активності дітей як критеріїв якості психологічного мікроклімату дитячого колективу; заохочувати до вигадування в ігровій діяльності; спонукати розпочинати та завершувати гру (доводити гру до кінця); зацікавлювати, розширюючи сюжети ігор, завдяки наслідуванню створювати ситуації, коли дитина опановує ігровий простір та збагачує варіативність видів ігор; створювати умови, коли дитина може самостійно

розгортати сюжет гри, змінювати правила гри та контролювати їх дотримання [23].

Таким чином, коли ми говоримо про ігрові технології на заняттях з англійської мови в умовах ЗДО – розуміємо створення умов, сприятливих для розвитку дитини, де вона б сама особисто особистісно визначалася зі своїми пріоритетами, виборами, перевагами, інтересами і самовиражалася способами і засобами різних видів діяльності; всі форми та засоби, що сприяють становленню ігрової діяльності дитини і виступають як засіб спонукання, стимулювання дітей до навчальної діяльності, зокрема вивчення іноземної мови.

Т. Полонська стисло сформулювала концептуальні основи ігрової технології:

1. ігрова форма спільної діяльності дітей і педагога створюється за допомогою ігрових прийомів і ситуацій, які виступають засобом спонукання та стимулювання дитини до діяльності.

2. Реалізація педагогічної (навчальної) гри здійснюється в такій послідовності: дидактична мета ставиться у формі ігрового завдання, освітня діяльність підпорядковується правилам гри; навчальний матеріал використовується як її засіб; успішне виконання дидактичного завдання пов'язується з ігровим результатом.

3. Ігрова технологія охоплює певну частину освітнього процесу, об'єднану спільним змістом, сюжетом, персонажем.

4. В ігрову технологію послідовно включаються ігри та вправи, що формують певні цільові орієнтири або знання з освітньої галузі. Але при цьому ігровий матеріал повинен активізувати освітній процес і підвищити ефективність засвоєння матеріалу.

Можливість опори на ігрову діяльність дозволяє забезпечити природну мотивацію мовлення іноземною мовою, зробити цікавими й усвідомленими навіть найелементарніші висловлювання. Гра у процесі вивчення іноземної мови не протирічить навчальній діяльності, а органічно

пов'язана з нею і дозволяє закласти основи для формування основних компонентів навчання: уміння бачити мету й діяти відповідно до неї, уміння контролювати й оцінювати свої дії та дії інших дітей [21].

На думку Т. Полонської, ігрова діяльність на уроках іноземної мови має різну спрямованість:

1) дидактичну (формування певних мовленнєвих умінь і навичок, необхідних у практичній діяльності);

2) виховну (виховання самостійності, формування певних позицій, співпраці, комунікабельності);

3) розвиваючу (розвиток уваги, мовлення, мислення, рефлексії, мотивації навчальної діяльності);

4) соціалізуючу (залучення до норм і цінностей суспільства, адаптація до умов середовища, саморегуляція).

В ігровій діяльності є великий мотиваційний потенціал, необхідний для розвитку іншомовної мовленнєвої діяльності. Відповідно до теорії ігрової діяльності (Л. Виготський, Д. Ельконін, Ф. Сохін та ін.) гра – це єдиний вид діяльності, мотив якої закладено в ній самій. Важливість символічної гри в оволодінні дитиною дошкільного віку іноземною мовою визначається тим, що в ній уявна реальність створюється когнітивними процесами дитини. У такій грі звичайні предмети використовуються замість чогось іншого. Символічні процеси включено також в ігрове засвоєння соціальних ролей, коли діти грають в англійського/німецького/іспанського/французького продавця, покупця, учителя тощо.

Застосування ігрової діяльності як основи психічного розвитку дітей дошкільного віку і як способу оволодіння усним мовленням і, найважливіше, як способу створення мотивації всіх мовних і немовних дій дітей є провідною умовою становлення здатності дітей до сприйняття й породження іншомовного мовлення. Оскільки передумови до певного виду навчання закладаються на попередньому етапі розвитку (за Л. Виготським), то передумови до навчальної діяльності «виростають» з ігрової діяльності дітей.

Організація ігрової діяльності, як і будь-якої іншої навчальної діяльності, потребує дотримання певних принципів гри. Найбільш значущими й актуальними для навчання іноземних мов дітьми старшого дошкільного віку за допомогою ігрових технологій ми вважаємо принципи, сформульовані П. Підкасистим і Ж. Хайдаровим [29]:

- принцип активності – основний принцип ігрової діяльності, який передбачає активний вияв фізичних та інтелектуальних сил кожного гравця, починаючи з підготовки до гри, у процесі гри та в ході обговорення її результатів;
- принцип відкритості та доступності означає вільну участь охочих, і будь-яка гра має бути простою та зрозумілою;
- принцип динамічності виражає значення і вплив фактора часу в грі та розглядає гру як рух, розвиток, активну взаємодію в динаміці подій і явищ. Тривалість гри має значення для віку дітей та рівня їхньої підготовленості;
- принцип наочності гри означає, що всі ігрові дії повинні бути відкритими в реальних та ірреальних (кіно, театр, комп'ютерні ігри) виявах тієї чи іншої дійсності, що значно посилює пізнавальний інтерес;
- принцип зацікавленості й емоційності гри відображає цікаві вияви ігрової діяльності, значно посилює пізнавальний інтерес і пізнавальну активність, оскільки грі притаманна новизна, несподіваність, неповторність;
- принцип індивідуальності відображає суто особисте ставлення до гри, де розвиваються особистісні якості, є можливість для самовираження та самоствердження гравця;
- принцип колективності відображає спільний характер взаємопов'язаної та взаємозалежної ігрової діяльності, сприяє розвитку товариських взаєностосунків, навчає мислити й діяти спільно;
- принцип цілеспрямованості гравця означає єдність мети для гравця та його суперника; особисті цілі повинні збігатися із загальними цілями команди;

- принцип самодіяльності та самостійності гравця у грі – один з основних принципів, має функцію управління, яка виражає співвідношення між мірою самодіяльності та мірою самостійності;
- принцип змагання у грі означає, що без змагання немає гри. Дидактична цінність цього принципу полягає в тому, що він заохочує до активної самостійної діяльності, мобілізує фізичні, інтелектуальні та духовні сили;
- принцип результативності відображає усвідомлення підсумків гри та ігрових дій як продуктивної творчої діяльності гравця й команди;
- принцип достовірності й повторюваності гри виявляється в тому, що майже всі вони мають у своїй основі реальні моделі та ролі. Тому гра є найпотужнішим засобом прогнозування;
- принцип проблемності в грі виражає логіко-психологічні закономірності мислення в інтелектуально-емоційній боротьбі. Інформація для гри в найпростішому вигляді відображає сильне душевне хвилювання гравця в очікуванні успіху або поразки.

Конструктивною основою ігрової пізнавальної діяльності є ігрова ситуація, а фактором, що організує цю діяльність – проблемна ситуація. Вона характеризується творчим емоційним станом дітей, що виражається в аналізі ситуацій й ухваленні рішень.

Отже, гра є ефективним засобом навчання іноземної мови, що охоплює різні види мовленнєвої діяльності: аудіювання, говоріння, якщо мова йде про дітей дошкільного віку.

Висновки до розділу 1

Аналіз психолого-педагогічної літератури дозволяє резюмувати, що використання ігрових технологій для формування англomовної лексичної компетентності дітей старшого дошкільного віку розглядається як сукупність

спеціальних субпідрядних технологій, що спрямовані оптимізувати освітній процес в ЗДО, передусім вдало виокремивши адекватні педагогічні умови.

З'ясовано, що дослідженню феномену ігрових технологій в формуванні іншомовної (англомовної) лексичної компетентності дітей старшого дошкільного віку присвячено низку наукових розвідок зарубіжних і вітчизняних досліджень в царині педагогіки (X. Sun, R. Marks, K. Zhang, A. Desrani, X. Liu, Л. Журавльова, Г. Овсієнко, Т. Лайко, В. Матюха, М. Соколова, О. Бойко, Л. Гурова, С. Гайдук, Т. Андрющенко, А. Богуш, І. Паласевич, Ю. Волинець, М. Довгопол), психології (S. Piasta, J. Logan, N. Rogas, P. Morris, Л. Гурова, Н. Кулик, О. Лобода, Ю. Порохнавець, В. Коптева, С. Муравська, Ю. Копча, Н. Теличко, Ю. Кривець, А. Антипова, Г. Глушко, О. Бобирева), дидактики (S. Stagg, N. Wang, M. Mahfooz, D. Zhou, М. Карпенко, М. Ябуров, Л. Гавриленко, І. Пилипчук, Г. Неминуча, О. Безрука).

Розрізняють чотири етапи англомовної мовленнєвої, зокрема лексичної діяльності: говоріння, письмо, слухання, читання. Ці складові системи забезпечують «мовне існування» комунікантів, при цьому їхній розподіл рід час практичного використання нерівномірний: найменше ми пишемо, більше слухаємо чи говоримо. Виступаючи суб'єктом іншомовної комунікації, дитина старшого дошкільного віку прагне вирішувати мовленнєво-пізнавальних завдання на чолі з педагогом, чия роль трансформується у наставництво, себто менторство. Таким чином, питання про створення мотиваційної основи іноземного (англомовного) спілкування дошкільників стає центричним в особистісно-зорієнтованому навчанні.

Якість сучасної дошкільної освіти частково залежить від пошуку та імплементації інноваційних моделей, проєктів, зокрема ігрових, в освітній процес дітей дошкільного віку, оскільки й досі існує невідповідність змісту програм до соціально значущих потреб. Зауважимо, що вагоме місце в процесі формування англомовної лексичної компетентності дітей старшого

дошкільного віку науковці відводять коректним, доцільним, ефективним педагогічним умовам, які позитивно впливають на динаміку цього феномена.

Досліджуючи педагогічні умови використання ігрових технологій у вищезазначеному процесі, розуміємо конкретну «сукупність взаємопов'язаних умов, нагально необхідних для здійснення цілеспрямованого, безперервного освітнього процесу».

Оволодіння дошкільниками іноземною (англійською) мовою – багатогранний, складний процес, який передусім залежить від вікових та індивідуальних особливостей дітей старшого дошкільного віку, забезпечення сприятливого розвивального мовленнєвого середовища, а також застосовуваних педагогом в освітньому процесі ЗДО ігрових технологій раннього навчання, що спрямовані на формування елементарної лексики, комунікативної компетентності, яка базується на лінгвістичному і соціокультурному концептах.

РОЗДІЛ II. РЕАЛІЗАЦІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ УМОВ ФОРМУВАННЯ АНГЛОМОВНОЇ ЛЕКСИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ЗАСОБОМ ІГРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

2.1. Діагностичний інструментарій для визначення рівня англomовної лексичної компетентності в дітей старшого дошкільного віку

З метою реалізації педагогічних умов і перевірки їх ефективності для формування англomовної лексичної компетентності в старших дошкільників на заняттях з англійської мови в закладах дошкільної освіти нами розроблена методика діагностики рівнів англomовної лексичної компетентності в дітей старшого дошкільного віку, яка передбачає спостереження за дітьми та ігрові завдання.

Тобто метою першого етапу дослідження, констатувального, є зріз знань з англійської мови серед дошкільників. Мета – визначення рівня сформованості у дошкільників іншомовного спілкування з тем. Ефективним засобом перевірки є ігрові завдання.

Відповідно до виокремлених критеріїв і показників (Додаток А) були відібрані завдання, що допомагають визначити рівень володіння базовою лексикою, розуміння інформації на слух, монологічного і діалогічного мовлення. Будь-яка комунікативна ситуація тісно пов'язана з конкретною ситуацією. Для того, щоб в даній ситуації виникло спілкування, необхідні певні мотиви, бо саме вони перетворюють будь-яку ситуацію в мовленнєву. Потенціальні співрозмовники можуть відчутти потребу, або необхідність проінформувати і запитати про щось; вплинути на когось, виразити своє ставлення; стимулювати до дії, підтримати розмову і т. п.

Моделювання ситуації як принцип навчання говоріння – це не тільки

процес розробки системи і відбору мовно-мовленнєвого матеріалу, але і побудова системи вправ. Ситуативні вправи являють собою практичне втілення технології ситуативно-ігрового моделювання. Тому методика обстеження дітей дошкільного віку з метою виявлення рівнів сформованості англомовної лексичної компетентності в старших дошкільників передбачала моделювання ігрових ситуацій на заняттях з англійської мови.

Наведемо приклади цих завдань:

Завдання 1.

Мета: визначення рівня знань дітьми слів і словосполучень англійською мовою та вміння адекватно перекласти з української на англійську та навпаки.

Процедура виконання. Педагог пропонує дітям прослухати п'ять слів та словосполучень англійською мовою та перекласти українською мовою та навпаки.

Оцінка дій дітей: діти можуть отримати 5 балів відповідно правильності виконання завдання.

Завдання 2.

Мета: з'ясувати вміння дітей сприймання англомовної інформації на слух.

Процедура виконання. Педагог дає дітям прослухати текст та передати його основний зміст (наприклад, тема «Знайомство»): Hello! My name is John. I am from England. I am five. I have a family. I have a mother. I have a father. I have a brother. I have a sister.

Оцінка дій дітей: діти отримують 5 балів відповідно правильності виконання завдання.

Завдання 3.

Ігрове завдання «Допоможи ведмедикам»

Процедура виконання. До дітей в гості завітали ведмедики. Один ведмедик розмовляє лише англійською мовою, а інший навпаки – українською. Дітям дається завдання перекласти слова, які називає

англомовний ведмедик на українську мову. За правильно перекладене слово дитина отримує приз.

Оцінка дій дітей: 10 слів – 10 балів (1 слово – 1 бал)

Завдання 4.

Ігрове завдання «Спіймай слово»

Процедура виконання. Педагог кидає м'яч і називає слова українською мовою, а дитина ловить м'яч та називає відповідне слово англійською мовою.

За кожне правильне слово 1 бал.

Завдання 5.

Ігрове завдання «Намисто»

Процедура виконання. Педагог дає дітям мотузки (бажано різного кольору). Далі педагог називає слова англійською мовою і за кожне вірно перекладене слово та дитина, яка швидше його переклала отримує намистину, яку нанизує на мотузку.

1 слово – 1 бал

З метою отримання більш об'єктивної оцінки рівня знань дітей з англійської мови ми рекомендуємо підбирати ігрові завдання різного характеру при цьому враховувати індивідуальні особливості кожної дитини та використовувати підходи, які враховують їхні потреби та рівень мовленнєвого розвитку.

Так, наприклад ігри на асоціації з картками: використання карток із зображенням предметів та відповідними словами на англійській мові. Діти повинні знайти відповідність між картокою зі словом та зображенням цього предмета. Ця вправа базується на унікальній системі раннього розвитку дитини Глена Домана. Звичайно ці завдання діти виконують з допомогою дорослого.

Рольові ігри з побутовими ситуаціями: створюються імітації побутових ситуацій, де діти відтворюють роль гравця, що використовує англійські слова. Наприклад, магазин, ресторан, лікарня тощо.

Гра «Simon Says» або «Simon Says in English»: Ця гра допомагає перевірити розуміння і використання інструкцій на англійській мові. Ведучий гри дає команди типу «Simon says touch your nose» і діти виконують ці дії, якщо вони сказані з «Simon says».

Ігри на розвиток словникового запасу: використовуються магніти або картки зі словами, а діти повинні зіставляти слова за темою, кольором чи будь-якою іншою ознакою.

Кросворди або словникові головоломки: створення кросвордів з англійською лексикою, де діти повинні знайти слова за описом або підказкою.

Слід спостерігати за дітьми під час виконання ігрових завдань. Такі ігрові завдання не лише допоможуть перевірити знання слів у старших дошкільників, але й стимулюватимуть активну участь дітей через інтерактивні та цікаві завдання.

Отже, ми виокремлюємо наступні рівні сформованості англійської лексичної компетентності в дітей старшого дошкільного віку.

Для *достатнього рівня* розвитку англійської лексичної компетентності характерно: вміння розуміти та переказувати (4-5 речень) почутий матеріал, що побудований уже на знайомому мовному матеріалі; підтримувати діалог відповідно до ситуації, використовуючи 4-5 фраз; висловлюватися за темою, складати короткі речення; вміння спілкуватися у групі з дітьми; можуть перекласти 10 слів-15 слів з англійської мови і навпаки.

На *середньому рівні* дошкільники можуть відтворити зазначені у характеристиці достатнього рівня вміння, але у кількості 3 речень. У них недостатньо розвинене вміння перепитувати співрозмовника та не мають достатнього рівня для спілкування у групі; можуть перекласти 5 слів-10 слів з англійської мови і навпаки.

Низький рівень дитини характеризується тим, що діти демонструють слабкі навички і вміння у монологі та діалозі, не можуть сприйняти

іншомовну інформацію на слух та переказати її та зміст їх висловлювання не завжди зрозумілий; можуть перекласти до 5 слів з англійської мови і навпаки.

Будь-яка комунікативна ситуація тісно пов'язана з конкретною ситуацією. Для того, щоб в даній ситуації виникло спілкування, необхідні певні мотиви, бо саме вони перетворюють будь-яку ситуацію в мовленнєву. Потенціальні співрозмовники можуть відчувати потребу, або необхідність проінформувати і запитати про щось; вплинути на когось, виразити своє ставлення; стимулювати до дії, підтримати розмову і т. п.

Під рівнем сформованості іншомовної комунікативної компетентності в старших дошкільників ми розуміємо ступінь прояву виокремлених нами показників (Додаток А). Мовний – кількість правильно перекладених лексичних одиниць, словосполучень і граматичних структур з англійської мови рідною і навпаки; вжитих і вимовлених відповідно до ситуації; 2) аудитивний фіксував кількість розуміння сприйнятих на слух лексичних одиниць, граматичних структур; 3) комунікативний критерій фіксував кількість продукованих реплік різних функціональних типів, звернених і правильно оформлених у мовному відношенні.

Рівень сформованості у дітей іншомовної комунікативної компетентності визначається за узагальненими результатами виконання серії спеціально дібраних завдань.

Слід відмітити, що всі завдання мають бути підібрані відповідно віку дітей.

2.2. Система роботи з реалізації педагогічних умов формування англійської лексичної компетентності дітей старшого дошкільного віку засобом ігрових технологій

Реалізація виокремлених нами педагогічних умов, на нашу думку сприятиме формуванню англійської лексичної компетентності в дітей старшого дошкільного віку засобом ігрових технологій. Система роботи з

реалізації педагогічних умов для формування англomовної лексичної компетентності у дітей старшого дошкільного віку засобом ігрових технологій може включати наступні етапи:

1. Аналіз потреб: оцінка рівня знань дітей, інтересів та індивідуальних особливостей дітей для визначення оптимальних методик та ігрових форм.

2. Розробка програми: створення програми з використанням ігрових технологій, де визначаються цілі, завдання та методи навчання, включаючи різноманітні ігри, вправи та завдання.

3. Створення ігрового середовища: організація атмосфери, що сприяє навчанню через гру, з використанням різноманітних матеріалів (картки, іграшки, відео, мультимедіа тощо).

4. Планування і проведення занять: організація ігрових сеансів, де діти взаємодіють, вчаться та розвиваються через ігрові форми, включаючи рольові ігри, казкові сюжети, пісні та розважальні активності.

5. Оцінка результатів: постійне спостереження та аналіз прогресу кожної дитини, оцінка ефективності методик та коригування плану роботи згідно із потребами.

6. Співпраця з батьками: важливо залучати батьків до процесу, надавати їм інформацію про методики та результати, щоб стимулювати підтримку навчання вдома.

Ця система покликана створювати структуроване та ефективне середовище для формування лексичної компетентності через ігрові технології, що сприяє якісному навчанню та розвитку мовних навичок у дітей старшого дошкільного віку.

Ігрові технології включають в себе різноманітні методи та підходи до навчання, що базуються на принципах гри та інтерактивності. Ось кілька аспектів, які передбачають ігрові технології в навчанні: *інтерактивність, заохочення дітей до вивчення, розвиток креативності у дітей дошкільного віку в процесі навчання англійської мови, використання новітніх сучасних засобів навчання.*

Все це слід враховувати в процесі реалізації виокремлених нами педагогічних умов з метою формування англомовної лексичної компетентності в дітей старшого дошкільного віку.

Зупинимося детальніше на кожному із аспектів.

Інтерактивність передбачає створення активних середовищ для навчання, де діти беруть участь у виконанні завдань, іграх та інших активностях, що сприяють залученню до вивчення іноземної мови. Наприклад, це можуть бути ігрові станції, де діти можуть займатися різними активностями на вивчення англійської мови: перегляд мультфільмів, ігри з картками, гра в асоціації тощо. Ось деякі ідеї для ігрових станцій у процесі вивчення англійської мови для дітей старшого дошкільного віку: станція читання книжок: на цій станції діти можуть обирати та читати книжки або короткі тексти англійською мовою разом з педагогом. Слід включити книжки різного рівня складності, відповідно до індивідуальних потреб дітей; станція ігор з картками, де діти можуть грати у різноманітні ігри з картками, такі як меморі або «Go Fish», де вони повинні вживати англійські слова та фрази; станція асоціацій – завдання на співставлення слів чи зображень з їхніми асоціаціями або значеннями, що допомагають дітям поглибити розуміння слів; станція творчості – створення малюнків або колажів, що відображають вивчену лексику, або написання коротких історій на англійській мові; станція гри в рольові ігри, де діти можуть відтворювати певні ситуації (наприклад, магазин, лікарня, школа) і спілкуватися англійською мовою у ролі різних персонажів. Всі з виокремлених нами педагогічних умов будуть реалізовуватися в межах цього аспекту.

Наступний аспект, який передбачають ігрові технології в навчанні – заохочення дітей до вивчення англійської мови. Цей аспект є суголосним з другою педагогічною умовою – формування позитивного ставлення в дітей до процесу навчання англійської мови.

Заохочення до вивчення англійської мови у дітей старшого дошкільного віку через елементи гри передбачає використання різних

методів мотивації та стимулювання для залучення дітей до активного навчання. Ось кілька способів, які використовуються для цього: поінти і рівні: система надання балів (поінтів) та рівнів за досягнення певних цілей чи завдань у процесі вивчення англійської. Наприклад, діти отримують певну кількість балів за правильні відповіді чи завдання, і залежно від суми балів вони можуть піднімати свій рівень у «грі»; нагороди та визнання: використання системи нагород для досягнення успіхів у вивченні англійської мови. Наприклад, винагородження найактивніших учасників гри чи завдань зірочками, медалями, похвальними словами тощо.

Дуже мотивуватимуть дітей до вивчення англійської мови змагання та конкурси, де діти змагаються між собою чи працюють у групах для отримання визнання чи виграшу. Наприклад, демонструючи свої знання англійської мови через гру у вгадування слів, фраз або правильне вживання слів у реченнях; мовні групи, у яких діти працюють разом для вирішення завдань або виконання проектів на англійській мові. Кожна група може представляти свої проекти чи результати перед рештою; кросворди та вікторини, а точніше організація конкурсів на розв'язання кросвордів, вікторин або завдань, що перевіряють знання слів, фраз та граматичних конструкцій; презентації та імпровізації, де діти мають представити свої проекти або думки на англійській мові перед аудиторією; використання бордових ігор, тобто створення ігрових сценаріїв на дошці, де діти змагаються між собою або в групах, виконуючи завдання англійською мовою. Це сприятиме створенню конкурентного, але дружнього середовища для навчання, стимулюватиме дітей до активного використання англійської мови та розвиватиме їхні навички через захоплюючий та мотивуючий підхід.

Використання системи «розблокування» нових завдань або рівнів залежно від успіху у попередніх завданнях також стимулюватиме дітей до досягнення нових цілей.

Розвиток креативності у дітей дошкільного віку під час вивчення англійської мови через ігрові технології передбачає ряд методів і підходів, спрямованих на стимулювання та розвиток творчих здібностей дітей. Це можуть бути творчі завдання та ігри. Педагог може запропонувати дітям створення спеціальних завдань. Наприклад, малювання власних історій за заняттями з англійської мови, малювання за вивченими англійськими словами тощо; рольові ігри та імпровізація або ж створення умов для вільного спілкування на англійській мові у ролі різних персонажів або ситуацій. Це стимулюватиме уяву та творчість дітей.

Сприятиме вивченню англійської мови використання музики та рухливих ігор. Наприклад, використання англійської мови у ритмічних та музичних активаціях. Використання різних ресурсів, таких як малювання, ліплення, конструювання, для вираження власних думок та ідей на англійській мові. Тобто на заняттях з англійської мови дітям пропонується створити малюнки за словами: Діти отримують слова англійською, щоб описати їх малюнками. Наприклад, якщо слово «cat», дитина малює кішку. Це допомагає асоціювати слова з візуальними зображеннями.

Творчі завдання з ліпленням. Дітям пропонується зліпити з пластиліну чи глини предмети, які вони вивчають англійською мовою: тварини, фрукти, предмети і під час ліплення, вони називають предмети англійською. Дітям можна дати завдання створити англословні комікси зі своїми власними діалогами на англійській мові, де герої взаємодіють та спілкуються.

Театралізація та драматичні ігри. Організація сценаріїв та ролей, які дозволяють дітям виражати себе на англійській мові через драматичне представлення. Все це сприятиме розвитку креативності, фантазії та емоційного вираження у дітей, сприяючи при цьому навчанню англійської мови у веселому та захоплюючому форматі. І в межах цього аспекту реалізовуватимуться всі три педагогічні умови.

Реалізації другої і третьої педагогічних умов «формування позитивного ставлення в дітей до процесу навчання англійської мови та

використання потенціалу ігрової діяльності у процесі формування англомовної лексичної компетентності дітей старшого дошкільного віку» сприятиме *використання новітніх засобів навчання*. Це допоможе значно збагатити процес вивчення англійської мови для дітей дошкільного віку. Ось деякі сучасні методики та засоби, які можуть бути корисними.

Мобільні додатки для навчання англійської мови з дітьми старшого дошкільного віку. Існує безліч додатків спеціально розроблених для навчання англійської мови дітей. Вони можуть містити ігровий контент, вправи на вимову, англійські казки та вірші, що розвивають мовленнєві навички. Наприклад, Duolingo Kids – версія популярного додатку Duolingo, спеціально розроблена для дітей. Вона пропонує групу різноманітних завдань та ігор для вивчення англійської мови; ABCmouse – цей додаток містить в собі велику кількість навчальних матеріалів, включаючи англійську мову, математику та інші предмети для дітей дошкільного віку; Endless Alphabet – гра, яка допомагає дітям вивчати англійські слова через яскраві та цікаві анімації; Super English Kid – цей додаток містить в собі вправи на вивчення букв, слів, фраз та речень на англійській мові через різноманітні ігрові завдання; Fun English – додаток, який пропонує інтерактивні уроки англійської мови, групи вправ та ігор для вивчення англійської. Всі ці додатки мають різні особливості та методи навчання, що дозволяє вибрати той, який найбільше підходить потребам та вподобанням дітей.

До новітніх засобів навчання англійській мові дітей дошкільного віку відносяться й інтерактивні онлайн-ресурси: сучасні платформи та сайти, що пропонують інтерактивні уроки, відео заняття, ігри та вправи, які сприяють залученню дітей до активного навчання.

Використання AR (розширеної реальності) та VR (віртуальної реальності). Розширена реальність (AR): AR додає віртуальні об'єкти або інформацію у реальне оточення за допомогою камери смартфона або планшета. Наприклад, застосунки AR можуть показувати слова англійською

мовою на екрані пристрою, коли дитина спрямовує камеру на предмети чи картинки. Це може бути корисним для вивчення нових слів або тем.

Віртуальна реальність (VR): VR створює повністю віртуальне середовище, у якому дитина може перебувати і взаємодіяти з об'єктами або сценаріями. Наприклад, VR додатки можуть трансформувати групову кімнату у англomовну країну, де діти можуть взаємодіяти з персонажами, виконувати завдання або слухати розмови.

Інтерактивні дошки та планшети. Можна використовувати інтерактивну дошку для проведення ігор та вправ на вивчення алфавіту, чисел, кольорів або простих слів англійською мовою. Діти можуть взаємодіяти з дошкою, називаючи слова чи виконуючи завдання. Також вони можуть використовуватися для показу відео, аудіо чи інтерактивних вправ, які демонструють англійські слова, речення, пісні чи казки, де діти можуть взаємодіяти з персонажами чи об'єктами на екрані.

На планшети можна встановити спеціальні додатки для навчання, які мають інтерактивний та веселий контент для вивчення мови. За допомогою відеодзвінків чи спеціальних програм можна організувати віртуальні зустрічі з носіями мови або іншими дітьми з метою практики спілкування англійською. Ці сучасні інтерактивні засоби дозволять створити захопливе та середовище для вивчення англійської мови, сприяючи активному залученню дітей та полегшуючи їхнє засвоєння мови через використання візуальних та аудіо-візуальних засобів.

Наведемо приклади використання ігрових технологій в процесі занять з англійської мови для дітей старшого дошкільного віку з метою формування лексичної компетентності.

Наприклад, тема «Ознайомлення з назвами кольорів англійською мовою».

1. Інтерактивна гра «Color Hunt» (пошук кольорів): педагог роздає дітям картки із зображеннями різноманітних предметів, кожен предмет

відповідає певному кольору. Діти повинні знайти предмет, який відповідає кольорові, який називає педагог англійською мовою.

2. Розповідь історії «Colorful Adventure» (кольоровий пригодницький світ): педагог розповідає історію, де головні герої – це різнокольорові персонажі чи предмети. Діти слухають історію та спостерігають за малюнками, які вони можуть побачити на дошці або на планшеті.

Жили-були у казковій країні Кольоролендія семеро друзів, кожен з яких був різнокольоровим. Ці друзі завжди подорожували разом із Спектром, мудрим колесом велетенського велосипеда. У їхній країні кожен колір мав свою унікальну силу та особливість.

Red, червоний, був завзятим та відважним. Його сила полягала в сміливості і рішучості. Він завжди був першим, хто відважувався на нові пригоди.

Orange, оранжевий був дуже дружнім та енергійним. Його сила полягала у допомозі та підтримці. Він завжди знаходився поруч, щоб підбадьорити та допомогти іншим.

Yellow, жовтий був сонячним та веселим. Його сила була у посмішці та радості. Він завжди вмів розважити всіх своїм жартом і сміхом.

Green, зелений був дуже спокійним та мудрим. Його сила полягала в збереженні спокою та рівноваги. Він завжди був готовий допомогти у складних ситуаціях.

Blue, синій був мрійником та милосердним. Його сила полягала в уяві та вірі у дива. Він завжди мріяв про казкові світи та казкові подорожі.

Violet, фіолетовий був творчим та уявним. Його сила полягала в умінні бачити красу навколо та створювати нове. Він завжди малював ідеї на шматку паперу.

Pink, рожевий був добрий та лагідний. Його сила полягала в співчутті та любові. Він завжди готовий був допомогти та принести радість.

Одного разу, у Кольоролендії, коли всі семеро друзів були разом, у їх країні сталася дивовижна подія. Всі кольори зникли із світу, і друзі вирішили зібратися разом, щоб знайти втрачені кольори та привести їх назад.

Під час цієї пригоди діти можуть спостерігати за малюнками персонажів, розглядаючи їх кольори та властивості, а також слухати педагога, який розповідає далі про кольорові пригоди героїв Кольоролендії.

3. Музично-ритмічна вправа «Color Song and Dance» (пісня та танець кольорів). Увімкнувши англійські пісеньки про кольори: «Colors Song» by KidsTV123, «The Color Song» by Super Simple Songs, «Learn Colors with Balloons Song» by Cocomelon (ABCkidTV), «The Color Train Song» by Little Baby Bum, «What Color Is It?» by Maple Leaf Learning можна запросити дітей до танцю. Під час танцю діти можуть називати кольори англійською та показувати різні рухи для кожного кольору.

4. Театралізована іграшка «Color Puppet Show» (лялькове шоу кольорів): Діти можуть створити свої ляльки або використовувати доступні предмети, щоб створити виставу, де головні герої – це кольорові ляльки, які розповідають про свій колір англійською мовою та показують, що вони можуть робити.

5. Театралізована вправа «Guess the Color» (вгадай колір): дітям роздають предмети певного кольору (олівці, іграшки) і діти називають колір предмета англійською мовою.

6. Малювання та опис кольорів. Дітям дають завдання намалювати щось за вказівкою кольору але англійською мовою. Після малювання, діти називають кольори на малюнках англійською.

Такі ігрові вправи в процесі вивчення назв кольорів англійською мовою сприятимуть формуванню в дітей англійської лексики; розвиватимуть мовленнєві навички, активізуватимуть творчість дітей. В процесі виконання таких ігрових завдань реалізовуватимуться всі виокремлені нами педагогічні умови.

Наведемо приклади використання ігрових технологій в процесі ознайомлення дітей старшого дошкільного віку з назвами тварин англійською мовою

1. Гра «Animal Charades» (живі картинки)

Мета: вивчити назви тварин англійською мовою через веселу та активну гру.

Інструкція:

Підготуйте картки з малюнками тварин.

Розділіть дітей на групи.

Оберіть одного учасника з кожної групи, який буде демонструвати тварину без використання слів. Ця дитина має показати жестами, як тварина рухається, щоб інші учасники вгадали, яка це тварина і назвали її англійською мовою. Група, яка першою вгадає, отримує очко.

В процесі ознайомлення з назвами тварин англійською мовою дітей старшого дошкільного віку можна створити такі ігрові станції:

- зоопарк або ферма: створіть куточок, де діти можуть грати в зоопарк чи ферму. Розмістіть м'які іграшки тварин, назви яких можна повторювати англійською мовою. Додайте таблички із назвами тварин на англійській мові поруч із кожною іграшкою;

- маскування та рольові ігри: надягніть маски тварин або навіть зробіть декорації, щоб діти могли уявити себе тваринами. Під час гри запропонуйте дітям називати тварин англійською мовою, описуючи їх характеристики та дії;

- книжковий куточок: зберіть книжки чи картинки з зображеннями тварин та їх назвами англійською мовою. Створіть зручне місце для читання та розмістіть книги так, щоб діти могли досліджувати та вивчати нові слова.

- гра з пазлами та лото: створіть пазли з зображеннями тварин англійською мовою. Також можна виготовити картки для гри у лото з образами тварин та їх назвами на англійській мові.

- креативне малювання та створення тварин: надайте дітям матеріали для малювання та конструювання тварин. Під час цієї активності діти можуть називати та описувати створені творіння англійською мовою.

Ці ігрові середовища створюють можливість для поглибленого вивчення тварин та їх назв англійською мовою через різноманітні активності, які спонукають дітей до активного спілкування та використання нових слів.

До сучасних засобів, які можна використовувати в процесі вивчення назв тварин англійською мовою з дітьми старшого дошкільного віку можна віднести інтерактивні мобільні додатки, онлайн-ресурси та електронні платформи. Ось кілька прикладів.

Мобільні додатки: Наприклад, «Animal Sounds for Babies and Toddlers» або «Kids Learn English with Animals» – додатки, які демонструють картинки тварин, їх звуки та назви англійською мовою. Вони сприяють засвоєнню слів через аудіо та візуальні ефекти.

Інтерактивні відео та мультфільми: Онлайн-платформи, такі як YouTube Kids або educational англійською мовою, де є відеоролики з показом тварин, їх назв та звуків. Ці відео можуть бути розважливими та пізнавальними для дітей.

Електронні книги для дітей. Інтерактивні електронні книги часто містять зображення тварин, їх назви та інтерактивні можливості, наприклад, натискання на картинку для почування звуків чи вимови назв англійською мовою. Вони зазвичай мають ряд переваг, таких як: зображення та текст (електронні книги містять яскраві зображення тварин, які привертають увагу дітей, а також текст з назвами цих тварин на англійській мові), інтерактивність (книги можуть мати інтерактивні можливості, наприклад, натискання на зображення тварин для почування їх звуків чи вимови назв англійською мовою), аудіо та відео (деякі електронні книги мають аудіо- або відеофрагменти, що дозволяють дітям слухати вимову слів та вивчати їх відповідно до зображення), ігрові можливості (деякі електронні книги також мають ігрові елементи, які роблять процес вивчення більш веселим та

захоплюючим для дітей). Ці електронні книги створюють інтерактивне середовище для дітей, де вони можуть не лише вивчати назви тварин англійською мовою, а й насолоджуватися процесом навчання через різноманітні інтерактивні можливості.

Онлайн-ігри та пазли: інтерактивні гри часто мають пазли або ігри-головоломки, де діти можуть складати зображення тварин та вивчати їх назви.

Електронні флеш-картки: це цифрові версії звичайних карток для вивчення слів. Деякі додатки дозволяють створювати власні флеш-картки з зображеннями тварин та їх назвами англійською мовою.

Ці сучасні засоби навчання можуть бути цікавими та пізнавальними для дітей, допомагаючи їм засвоювати нові слова та знання про тварин англійською мовою через інтерактивність та візуальність.

Отже, педагогічна умова «урахування вікових та індивідуальних особливостей дітей» є ключовим аспектом в процесі вивчення англійської мови та зокрема формування англомовної лексичної компетентності в дітей старшого дошкільного віку засобом ігрових технологій. Це передбачає адаптацію методик та підходів до вікових особливостей конкретної вікової групи дітей, їхніх індивідуальних навчальних потреб та можливостей. У дошкільному віці, коли діти активно вчаться через гру, важливо використовувати інтерактивні методики, візуальні матеріали, мультимедійні засоби та інші стимулюючі методи, що сприяють залученню дітей до процесу навчання англійської мови. Старші дошкільнята можуть вже мати певний рівень усвідомлення та абстрактного мислення, тому вивчення мови може включати більш складні завдання, спрямовані на розвиток лексичної та граматичної компетенції. При цьому важливо брати до уваги різні темпи навчання, інтереси та індивідуальні особливості кожної дитини і звичайно використовувати ігрові технології в освітньому процесі.

Педагогічна умова «формування позитивного ставлення дітей до процесу вивчення англійської мови» в процесі формування англомовної

лексичної компетентності в старших дошкільників засобом ігрових технологій є важливою умовою, яка передбачає створення навчальних ситуацій, які сприяють зацікавленості та активній участі дітей.

Ігрові методи дозволяють педагогу використовувати різноманітні форми ігор, завдань та вправ, що забезпечують освітній процес позитивними емоціями та радісними враженнями. Вони створюють сприятливу атмосферу, в якій діти відчують зацікавленість та мотивацію до вивчення мови.

Гра як спосіб навчання дозволяє дітям експериментувати з мовою, сприймати її як частину цікавої діяльності, розважальної та захоплюючої. Ігрові технології можуть включати рольові ігри, конкурси, командні завдання, творчі вправи та інші форми, що стимулюють позитивне ставлення дітей до процесу навчання.

Створення атмосфери, де вивчення англійської мови асоціюється з веселощами, цікавими завданнями та приємними враженнями, сприяє формуванню позитивного ставлення до мови та стимулює бажання дітей активно вивчати її.

Педагогічна умова «використання потенціалу ігрової діяльності для формування англомовної лексичної компетентності в дітей старшого дошкільного віку» передбачає стимулювання активного навчання. Гра відкриває можливості для активності дітей, стимулює їх до інтерактивного спілкування та взаємодії у мовному середовищі, що сприяє поглибленню знань та лексичного запасу.

Засвоєння мови через емоційне сприйняття: ігрові форми навчання забезпечують сприйняття матеріалу через призму позитивних емоцій, що полегшує асиміляцію лексичних одиниць та запам'ятовування їх; створення аутентичних мовних ситуацій: Гра дозволяє створити ситуації, у яких діти натурально використовують отриману лексику, що сприяє практичному застосуванню мовленнєвих навичок; сприяє розвитку креативності та уяви: ігрові форми навчання стимулюють творчий підхід, уяву та розвиток мовленнєвих здібностей дітей, сприяючи поглибленню розуміння англійської

мови. До того ж ця умова сприяє формуванню інтересу до мови, оскільки залучення до навчання через ігрові аспекти створює позитивне ставлення до процесу вивчення англійської мови, що сприяє постійному бажанню вдосконалювати мовні навички.

Всі ці педагогічні умови в комплексі формують базу для ефективного та захоплюючого вивчення, сприяючи формуванню англомовної лексичної компетентності у дітей старшого дошкільного віку.

Реалізація означених педагогічних умов з використанням потенціалу ігрової діяльності в процесі формування лексичної компетентності у дітей старшого дошкільного віку відбувається ефективніше. Ігрові технології сприяють активному запам'ятовуванню слів, їхньому використанню та уявному відтворенню ситуацій, що допомагає дітям краще розуміти та асимілювати лексику англійської мови.

Такий комплексний підхід до роботи з дітьми старшого дошкільного віку у процесі вивчення англійської мови забезпечує не лише формування лексичної компетентності, а й розвиток позитивного ставлення до процесу навчання, створюючи стійку мотивацію та підготовку для подальшого вивчення іноземної мови.

Висновки до розділу 2

Отже, використання запропонованого нами діагностичного інструментарію допоможе з'ясувати рівень володіння лексикою англійської мови дітьми старшого дошкільного віку на констатувальному етапі. Наш інструментарій базується на ігрових завданнях, спрямованих на перевірку розуміння слів, їхнього вживання та асоціацій з об'єктами чи картинками. Використання таких інструментів дозволить не лише оцінити поточний рівень лексичної компетентності дитини, а й спрямувати подальше навчання, адаптуючи підхід до потреб та можливостей кожної конкретної дитини. Це передбачається на першому етапі в системі нашої роботи з реалізації

педагогічних умов. Другим етапом ми передбачаємо розробку програми з використанням ігрових технологій, де визначаються цілі, завдання та методи навчання, включаючи різноманітні ігри, вправи та завдання.

Наступний етап – створення ігрового середовища: організація атмосфери, що сприяє навчанню через гру, з використанням різноманітних матеріалів (картки, іграшки, відео, мультимедіа тощо).

Четвертий етап – планування і проведення занять: організація ігрових сеансів, де діти взаємодіють, вчаться та розвиваються через ігрові форми, включаючи рольові ігри, казкові сюжети, пісні та розважальні активності.

Контрольний етап мав би передбачати оцінку результатів: постійне спостереження та аналіз прогресу кожної дитини, оцінку ефективності методик та коригування плану роботи згідно із потребами.

У процесі формування англомовної лексичної компетентності в дітей старшого дошкільного віку не можна ігнорувати такий важливий момент як співпрацю з батьками: важливо залучати батьків до процесу, надавати їм інформацію про методики та результати, щоб стимулювати підтримку навчання дітей вдома.

Співпраця з батьками передбачає: інформаційний обмін: педагоги можуть постійно інформувати батьків про методики навчання, досягнення та прогрес дітей в освоєнні англійської мови; рекомендації для батьків: надання порад та рекомендацій батькам щодо ігор, книг, вправ, пісень або відео, які можна використовувати вдома для вивчення англійської мови; заохочення практики мовлення: запрошення батьків створювати мовні ситуації вдома, спілкуватися з дітьми англійською мовою, слухати аудіо або дивитися відео разом; організація зустрічей та відкритих занять: залучення батьків на відкриті уроки або тематичні зустрічі для ознайомлення з методиками та способами навчання; стимулювання підтримки вдома: створення системи похвали та заохочення для дітей, які активно займаються вдома англійською мовою.

ВИСНОВКИ

Таким чином, теоретичне дослідження проблеми формування англомовної лексичної компетентності дітей дошкільного віку в наукових дослідженнях дозволяє нам виокремити декілька ключових аспектів:

- важливість раннього навчання: дослідження підтверджують, що раннє ознайомлення з іноземною мовою сприяє кращому засвоєнню та розвитку лексичної компетентності;

- ефективність ігрових технологій: використання ігрових методик та технологій сприяє активному залученню дітей до процесу навчання англійської мови та збагаченню лексичного запасу в дітей;

- важливість урахування індивідуальних особливостей кожної дитини для успішного навчання іноземної мови;

- важливість виховання інтересу до іноземної мови, культури мовлення та розуміння мовних явищ у процесі формування лексичної компетентності.

У численних наукових дослідженнях підкреслюється ефективність використання ігор у вивченні іноземної мови з дітьми дошкільного віку. Гра є потужним інструментом для залучення дітей до вивчення англійської мови на дошкільному етапі. Ігрові методи дозволяють створювати стимулююче та цікаве навчальне середовище.

Рольові ігри та ігрові завдання сприяють розвитку мовленнєвих навичок дітей, допомагаючи вільніше використовувати англійську мову та збагачувати словниковий запас; гра є способом стимулювати спілкування та взаємодію між дітьми, що сприяє розвитку навичок спілкування на англійській мові; гра допомагає розвивати творчість, уяву та інтелектуальні здібності дітей через різноманітні завдання та інтерактивність; використання ігор для закріплення вивченого матеріалу сприяє кращому засвоєнню та збереженню отриманих знань.

Отже, гра має значний вплив на ефективність та результативність навчання англійської мови з дітьми дошкільного віку. Вона сприяє не лише вивченню мови, але й розвитку комунікативних, когнітивних та соціальних навичок, що є важливими на цьому етапі розвитку.

Нами виокремлені наступні педагогічні умови

- *урахування вікових та індивідуальних особливостей дітей;*
- *формування позитивного ставлення в дітей до процесу навчання англійської мови;*
- *використання потенціалу ігрової діяльності у процесі формування англомовної лексичної компетентності дітей старшого дошкільного віку.*

Реалізація виокремлених нами педагогічних умов, на нашу думку сприятиме формуванню англомовної лексичної компетентності в дітей старшого дошкільного віку засобом ігрових технологій. Система роботи з реалізації педагогічних умов для формування англомовної лексичної компетентності у дітей старшого дошкільного віку засобом ігрових технологій може включати наступні етапи:

1. Аналіз потреб: оцінка рівня знань дітей, інтересів та індивідуальних особливостей дітей для визначення оптимальних методик та ігрових форм (констатувальний етап).

2. Розробка програми: створення програми з використанням ігрових технологій, де визначаються цілі, завдання та методи навчання, включаючи різноманітні ігри, вправи та завдання.

3. Створення ігрового середовища: організація атмосфери, що сприяє навчанню через гру, з використанням різноманітних матеріалів (картки, іграшки, відео, мультимедіа тощо).

4. Планування і проведення занять: організація ігрових сеансів, де діти взаємодіють, вчаться та розвиваються через ігрові форми, включаючи рольові ігри, казкові сюжети, пісні та розважальні активності.

5. Оцінка результатів: постійне спостереження та аналіз прогресу кожної дитини, оцінка ефективності методик та коригування плану роботи згідно із потребами (контрольний етап).

6. Співпраця з батьками: важливо залучати батьків до процесу, надавати їм інформацію про методики та результати, щоб стимулювати підтримку навчання вдома.

Ця система покликана створювати структуроване та ефективне середовище для формування лексичної компетентності через ігрові технології, що сприяє якісному навчанню та розвитку мовних навичок у дітей старшого дошкільного віку, формуванню англomовної лексичної компетентності дітей старшого дошкільного віку засобом ігрових технологій.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Англійська мова для дітей дошкільного віку : програма та методичні рекомендації І. А. Кулікова, Т.М. Шкваріна; за заг.ред. О.В. Низьковської 3-тє вид. зі змін. та доповнене. Тернопіль, 2015.
2. Артемова Л. Гра: методичні рекомендації до програми виховання дітей дошкільного віку «Малютко». Київ, 1993 С.31-48.
3. Бігич О.Б. Типова програма з курсу «Методика викладання англійської мови в початковій школі». Київ, 2004. 64 с.
4. БКДО URL: <http://surl.li/jyzzr> (дата звернення: 23.09.2023)
5. Близнюк О. І. Ігри у навчанні іноземних мов: посібник для вчителів Київ, 1997. 64 с.
6. Богущ А. М. Дошкільна лінгводидактика: теорія і практика. Київ, 2000. 216 с.
7. Бойко О. В. Особливості формування мовленнєвої активності у дітей на заняттях з іноземної (англійської) мови. Наукові записки Ніжин. держ. ун-ту імені М. Гоголя : наук. журн. Ніжин, 2006. С. 45-48.
8. Бойко О.В. Використання наочності як засіб формування мовленнєвої активності у процесі навчання іноземної (англійської) мови дітей старшого дошкільного віку *Зб. наук. праць Бердянського державного педагогічного університетів. № 3. Бердянськ, 2006. С. 23–28. (Серія : Педагогічні науки).*
9. Буров І.В., Буров А.В. Англійська мова. Словничок, пісеньки, ігри. Нева, 2006р. 96 с.
10. Бурова А.П. Організація ігрової діяльності дітей дошкільного віку. Тернопіль, 2010. 255 с.

11. Віттенберг К. Ю., Білоущенко І. Б. Повний курс англійської мови в ДНЗ. Харків, 2010. 398с.
12. Гергель А.Ф. Психофізіологічні передумови навчання англійської мови учнів молодшого шкільного віку *Проблеми гуманізації процесу навчання іноземних мов у школі та вузі: Тези доповідей наук.–практик. конф. творчої молоді 27 – 28 квітня 1993 року* За ред. С. Ю. Ніколаєвої. Київ, 1993. С. 40.
13. Граючись вчимося. Англійська мова: програма та методичні рекомендації С. Гунько, Л. Гусак, З. Лещенко та ін. Київ, 2013. 88 с.
14. Гунько С. В., Гусак Л. Є., Єфіменко О. І., Стадник Н. Р. Англійська мова для дітей молодшого шкільного віку загальноосвітніх навчальних закладів за методикою асоціативних символів Луцьк, 2011. 104 с.
15. Гуменкова Л. Г. Особистість дошкільника, психологічний інструментарій Київ, 2008. 175 с.
16. Джаман Т.В., Троцька Ю.В. Педагогічна рефлексія як засіб формування системи наступності у підготовці майбутнього вчителя іноземної мови в системі «ДНЗ – початкова школа». Психолого-педагогічні основи гуманізації навчально-виховного процесу в школі та ВНЗ. 2015. Вип. 1. С. 37–44
17. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання науковий редактор українського видання доктор пед. наук, проф. С. Ю. Ніколаєва. Київ, 2003. 273 с.

18. Зубенко Т. В. Комунікативний підхід до навчання іноземної мови учнів початкової школи Миколаїв, 2006. 120 с.
19. Казачінер О. С. Усі заняття з англійської мови в ДНЗ (за базовим компонентом дошкільної освіти). Харків, 2014. 285 с. (Серія ДНЗ. Вихователю).
20. Канюк С. С. Психологія мотивації: Навчальний посібник. Київ, 2002. С. 238-248
21. Клікман В. П. Навчальні ігри на уроках англійської Англійська мова та література. №27. 2004. С. 2 – 7.
22. Котенко О.В., Соломаха А.В. Київ, 2013. 356 с.
23. Методичні рекомендації до оновленого базового компонента дошкільної освіти URL: <https://ezavdnz.mcfr.ua/880922> (дата звернення: 23.09.2023)
24. Ніколаєва С. Ю. Методика навчання іноземних мов у середніх навчальних закладах. Київ, 1999.
25. Німчук Г. Б. Розважально-пізнавальні ігри на уроках англійської мови Англійська мова та література. №28. 2003. С. 12 – 15
26. Новосьолова С. Л. Розвиваюче предметне середовище. *Дошкільне виховання*. 2000. № 8. С. 10–14.
27. Ольга Лобода. Методичні аспекти формування іншомовної лексичної компетентності дітей дошкільного віку, як складова підготовки майбутніх фахівців дошкільної освіти

https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/14778/1/O_Loboda_PPRNPTTKEA_16_FL_MD_PI.pdf (дата звернення: 23.09.2023)

28. Полонська Т. К. Ігри як засіб компетентнісно орієнтованого навчання іноземних мов учнів початкової школи. *Український педагогічний журнал*. 2017. № 3. С. 109–115 (англ. мова)

29. Практикум з методики вивчення англійської мови. Під ред. С.Ю.Ніколаєвої. Київ, 1997. 64 с.

30. Т. К. Полонська Сутність ігрових технологій у навчанні іноземних мов https://lib.iitta.gov.ua/710774/1/!!!Polonska_Primary_School_Game.pdf (дата звернення: 23.09.2023)

31. Флод Л. С. Рольова гра у навчанні англійської мови *Англійська мова та література*. №4. 2010. С. 2 – 4.

32. Shin J.K. Teaching English to Young Learners *EFL Skills Conference, the American University in Cairo*. 2007. Vol. 44. P. 2–13

ДОДАТКИ

Додаток А

**Критерії та показники виявлення рівнів сформованості
англомовної лексичної компетентності у старших дошкільників**

Критерії	Показники
Мовний критерій	<i>- кількість правильно перекладених лексичних одиниць, словосполучень і граматичних структур з англійської мови рідною і навпаки; вжитих і вимовлених відповідно до ситуації</i>
Аудитивний критерій	<i>- кількість розуміння сприйнятих на слух лексичних одиниць, граматичних структур.</i>
Комунікативний критерій	<i>- кількість продукованих реплік різних функціональних типів, звернених і правильно оформлених у мовному відношенні.</i>

ВИДИ ІГОР

- ЛЕКСИЧНІ
- ФОНЕТИЧНІ
- ГРАМАТИЧНІ
- КОМУНІКАТИВНІ

Ігрові технології навчання – це особливий метод навчання, який передбачає засвоєння навчального матеріалу та змісту освіти, формує взаємодію педагога і здобувача освіти за допомогою гри, а також допомагає знайти та отримати бажану ціль, тобто досягти певного результату.

Формування лексичної компетентності. Ігрові вправи та завдання

Приклади команд Саймона:

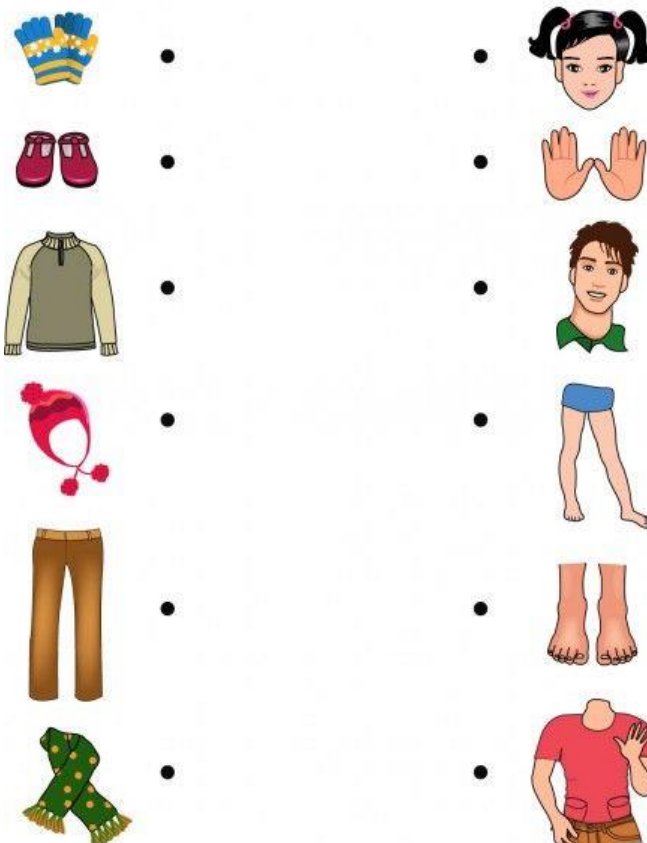
- Simon says put your hand on the left shoulder of your classmate.
- Show off the muscles in your arms.
- Shake your whole body.
- Spin around in circles.
- Hop like a frog.
- Hop on your left foot 10 times.
- Pretend to shoot a basketball 10 times
- Pretend to ride a horse.
- Bend down and touch your toes 10 times.

© www.kids-pages.com

Clothes And Body Parts

Match the images on the left to their corresponding images on the right.

BODY PARTS

1. «Весела зарядка»

Інструкція: «Я називаю команди по-англійськи, а ви їх виконуєте. Але є одна умова: якщо я ввічливо попрошу вас зробити команду, наприклад, «Please run», то ви її виконуєте, а якщо слово «please» я не скажу, то ви нічого не робите. Будьте уважні!»

2. Гра (на закріплення структури «I can.....»)

Ведучий рахує до п'яти: «One, two, three, four, five!» Потім каже : «Stop!» Під час рахунку діти виконують довільні рухи, а на «Stop!» завмирають. Після цього ведучий «оживляє» гравців. Він по черзі підходить до кожної дитини і запитує : « What can you do?». Дитина «відмирає», відповідаючи: «I can run»- зображує потрібну дію.

3. « Веселий рахунок»

М'яч передається по колу на рахунок: one! Two! Three! Four! Five! Good-bye! Вибуває той, у кого м'яч опинився у руку на «Good-

bye». Гра триває до тих пір, поки з усіх гравців залишиться один. Який і стане переможцем.

4. «Хто ти?»

Гравці загадують професію. Ведучий кидає м'яч кожному гравцеві і питає «Are you a cook?». Якщо гравець загадав цю професію, він відповідає: «Yes» , якщо ні, то «No».

5. «Коридор»

Попросіть дітей розбитися на пари, взятися за руки, встати пара за парою і підняти високо над головою сполучені кисті рук, утворивши «коридор».

Ведучий повинен пройти по «коридору» і вибрати одного з гравців в будь-якій парі, спитати його, хто він (Who are you?) і як його звать (What is your name?).

Дитина повинна відповісти: «I am a girl/a boy. My name is».

Потім їде каже: «Йди сюди!» (« Come here!»)- і бере гравця за руку. Дитина відповідає: «Із задоволенням!» («With pleasure!»). Після цього по «коридору» проходить нова пара і встає після решти гравців. Новим ведучим стає той, хто залишився без пари.

6. « Маленьке колечко» («Little ring»)

Ведучий ховає монетку між долонями. Діти стають півколом, складаючи долоні разом. Ведучий підходить до кожному гравцеві і каже, розсовуючи своїми долонями його долоні: «Please!» Гравець повинен відповісти: «Thank you!» Обійшовши всіх і непомітно віддавши монетку одному з дітей, ведучий просить: «Little ring! Come here!» Гра триває: тепер керувати буде

той, хто вибіг з півкола з монеткою в долонях.

7. «Зіпсований телефон»

Діти сидять, утворюючи півколо. Того, хто сидить з краю, ведучий говорить англійське слово (згідно пройденої або досліджуваної теми). Слово передається на вухо одному. Якщо останній гравець сказав слово, яке загадав ведучий, значить «не зіпсований телефон».

8. «Читай по губах»

Ведучий вимовляє англійські слова без голосу. Гравці повинні дізнатися слово по руху губ ведучого.

9. «Їстівне-неїстівне»

Ведучий називає слово по-англійськи і кидає м'яч дитині. Малюк повинен упіймати м'яч, якщо слово позначає предмет їстівний.

Якщо ж слово позначає неїстівний предмет, м'яч ловити не потрібно.

10. «Хто в мішку?»

Ведучий складає іграшки в мішок. Потім підносить до кожного гравця. Дитина запускає руку в мішок, і навпомацки відгадує, що це за предмет. Каже: «It is a...» Потім дістає з мішка, і всі дивляться, чи правильно він назвав.

11. «Чого не вистачає?» («What's the missing?»)

Ведучий розставляє іграшки. Просить дітей назвати їх і запам'ятати і по команді «Close your eyes!» закрити очі. Потім прибирає одну з іграшок і по команді «Open your eyes!» просить

дітей відкрити очі і вгадати, якої іграшки не вистачає.

12. «Піжмурки».

Діти стоять у колі. Ведучому зав'язують очі. Один з гравців виходить або ховається. Ведучому розв'язують очі і питають: «Look at us and say who has run away?» . Ведучий відповідає : «Світла».

13. Сюжетно-рольова гра «У магазині» («In the shop»)

Діти розбиваються на роль продавця і покупця. Продавець розкладає продукти і зустрічає покупців.

- What would you like?

-I'd like.....

-Here you are.

-Thank you.

-My pleasure.

14. «Світлофорчики»

Ведучий і діти стають один навпроти одного на деякій відстані.

Ведучий по-англійськи називає колір.

Діти повинні знайти у себе на одязі колір, зазначений провідним, продемонструвати цей колір і пройти на бік ведучого.

Той, у кого не виявиться потрібного кольору, має на рахунок one, two, three! Перебігти на протилежний бік. Якщо ведучий спіймає когось із дітей, то спійманий і стає ведучим.

15. «Ехо»

Відвернувшись убік, виразним голосом ведучий вимовляє

вивчені слова. Діти, як відлуння, повторюють кожне слово
слідом за ведучим.

16. "What is missing"

На килимі розкладаються картки зі словами, діти їх називають.
Ведучий дає команду: "Close your eyes!" і прибирає 1-2 картки.
Потім дає команду: "Open your eyes!" і ставить питання: "What is
missing?" Діти згадують зниклі слова.